

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA OD POHORJA DO BOHORJA

**STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA  
LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO  
OD POHORJA DO BOHORJA**

**za programsko obdobje 2021–2027**

ŠENTJUR, julij 2023

## KAZALO

1.	Osebna izkaznica LAS .....	3
2.	Povzetek SLR .....	4
3.	Opredelitev območja in prebivalstva, zajetega v SLR.....	5
3.1.	Splošne geografske značilnosti območja LAS .....	5
3.1.1.	Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS .....	5
3.1.2.	Velikost območja LAS.....	5
3.2.	Analiza območja LAS .....	6
3.2.1.	Naravni viri in naravna dediščina.....	6
3.2.2.	Gozdovi.....	7
3.2.3.	Kmetijstvo .....	8
3.2.4.	Gospodarske dejavnosti .....	10
3.2.5.	Zaposlitvena struktura .....	12
3.2.6.	Struktura brezposelnih.....	13
3.2.7.	Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami.....	13
3.2.8.	Opis stanja okolja .....	14
3.2.9.	Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS .....	15
4.	Analiza razvojnih potreb in potenciala območja LAS, vključno z analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti .....	18
4.1.	SWOT-analiza .....	18
4.2.	Potrebe in potencial območja .....	19
5.	Opis SLR, njenih ciljev in ukrepov, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov 24	
5.1.	Opis ciljev in ukrepov SLR, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov ... <i>Opis ukrepov</i> .....	25 29
5.2.	Opis izvajanja operacij.....	32
6.	Opis postopka vključitve skupnosti v pripravo SLR .....	36
7.	Opis sistema upravljanja LAS, vključno z upravljanjem, spremljanjem in vrednotenjem, ki dokazujejo zmogljivost LAS za izvajanje SLR.....	37
7.1.	Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in navedba kadrovske zmogljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj.....	37
7.2.	Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR.....	39
7.3.	Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS .....	39
8.	Priloge SLR .....	45

## 1. OSEBNA IZKAZNICA LAS

<b>Ime LAS</b>	<b>LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA OD POHORJA DO BOHORJA</b>	
<b>Naslov LAS</b>	Ulica skladateljev Ipavcev 17, 3230 Šentjur	
<b>Naslov varnega elektronskega predala</b>	<a href="mailto:las.pohorje.bohor@vep.si">las.pohorje.bohor@vep.si</a>	
<b>Elektronski naslov LAS</b>	<a href="mailto:info@las-pohorje-bohor.si">info@las-pohorje-bohor.si</a>	
<b>Spletna stran LAS</b>	<a href="https://www.las-pohorje-bohor.si/2021-2027/">https://www.las-pohorje-bohor.si/2021-2027/</a>	
<b>Vodilni partner LAS</b>	Razvojna agencija Kozjansko	
<b>Naslov vodilnega partnerja LAS</b>	Ulica skladateljev Ipavcev 17, 3230 Šentjur	
<b>Številka transakcijskega računa LAS</b>	SI56 0132 0600 0000 495	
<b>Velikost območja LAS</b>	529 km <sup>2</sup>	
<b>Število prebivalcev LAS</b>	50.791	
<b>Vključene občine (naštejte)</b>	Občina Dobje Občina Dobrna Občina Oplotnica Občina Slovenske Konjice Občina Šentjur Občina Vitanje Občina Zreče	
<b>Kohezijska regija</b>	Vzhodna	
<b>Financiranje SLR (označite)</b>	<b>EKSRP</b>	<b>ESRR</b>

## 2. POVZETEK SLR

Strategija lokalnega razvoja, za Lokalno akcijsko skupino Od Pohorja do Bohorja, je ključni strateški dokument območja občin Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče za izvajanje pristopa CLLD (lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost). Strategija na podlagi analize stanja, analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti ter razvojnih potreb območja, izraženih s strani deležnikov na javnih obravnavah, opredeljuje cilje strategije, njene ukrepe ter merljive kazalnike za njeno uresničevanje. Prav tako opisuje postopke vključitve skupnosti v pripravo strategije, postopke njenega izvajanja ter upravljanje ter spremljanje in vrednotenje strategije. Vključuje tudi finančni načrt izvajanje ukrepov strategije. Strategija je usklajena z vsemi krovnimi strateškimi razvojnimi programi vključenih zadevnih skladov, to sta EKSRP in ESRR.

S strategijo zasledujemo vseh sedem načel pristopa LEADER/CLLD. Z vključevanjem lokalnih partnerstev iz vseh treh sektorjev v pripravo SLR po načelu pristopa od spodaj navzgor smo oblikovali lokalno razvojno strategijo, ki temelji na potrebah območja. Z integralnimi in večsektorskimi ukrepi bomo spodbujali lokalni razvoj, ki bo vključeval predvsem inovacije, sodelovanje in oblikovanje mrež deležnikov.

V programskem obdobju 2021–2027 Lokalno partnerstvo LAS Od Pohorja do Bohorja nadaljuje teritorialni obseg kot ga je v preteklem programskem obdobju. 23. februarja 2023 so člani sprejeli Pogodbo o nadaljevanju delovanja Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja. Tako bo tudi v programskem obdobju 2021–2027 LAS Od Pohorja do Bohorja deloval v teritorialno istem območju. Pretežni del območja, ki ga pokriva LAS, spada v Savinjsko statistično regijo (območje občin Dobje, Dobrna, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), medtem ko območje občine Oplotnica spada v Podravsko regijo.

Na podlagi analize potreb območja LAS Od Pohorja do Bohorja smo tako postavili tri cilje SLR:

1. Spodbujanje razvoja trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma
2. Dvig kvalitete bivanja na podeželju in urbanih središčih
3. Ohranjanje biotske raznovrstnosti ter varovanje naravne in kulturne dediščine

Na podlagi zastavljenih ciljev smo oblikovali ustrezne ukrepe, ki so ključni za reševanje lokalnih razvojnih potreb in ključni za doseg trajnostnega in celovitega razvoja območja LAS. Gre za participativen pristop lokalnega razvoja, ki vključuje vse zainteresirane strani in prinaša drugačen način obravnavanja izzivov. Le ta temelji na potrebah ter izkušnjah uporabnikov in te povezuje s specializiranim znanjem različnih vrst deležnikov.

Strategija lokalnega razvoja LAS Od Pohorja do Bohorja je bila potrjena na skupščini LAS Od Pohorja do Bohorja dne, 28. julija 2023.

### 3. OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA, ZAJETEGA V SLR

Lokalno partnerstvo Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja (v nadaljevanju: LAS) se je oblikovalo na območju občin **Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče**, ki zajema območje v skupni velikosti **529 km<sup>2</sup>** ter na katerem živi **50.791 prebivalcev** (stanje na dan 1. 1. 2023, SURS).

#### 3.1. Splošne geografske značilnosti območja LAS

##### 3.1.1. Utemeljitev geografske zaokroženosti območja LAS

LAS pokriva strnjeno območje sedmih občin in predstavlja homogeno geografsko in funkcionalno celoto. Pretežni del območja, ki ga pokriva LAS, spada v Savinjsko statistično regijo (območje občin Dobje, Dobrna, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče), medtem ko območje občine Oplotnica, spada v Podravsko regijo.

Območje se nahaja na jugovzhodu Slovenije in združuje Dravinjsko oz. Pohorje s Paškim Kozjakom in severozahodni del Kozjanskega do Bohorja. Območje ima dve manjši gravitacijski urbani središči, Slovenske Konjice in Šentjur, ki imata status mesta ter kot medobčinski središči s koncentriranimi upravnimi in družbenimi dejavnostmi predstavljata pomembni središči območja. Med naselja z mestnim značajem uvrščamo Zreče, Dobrno med funkcionalna urbana območja, med druga urbana območja Vitanje in Oplotnico, ki predstavljata tako kot Dobje občinsko in upravno središče lokalnega značaja. Naselja Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče so urbana območja, ki predstavljajo središča istoimenskih občin ter upravna, obrtna, zaposlitvena in poselitvena središča.

Za območje LAS, kjer prevladuje hribovit oz. gričevnat svet, je značilna velika razpršenost naselij in poseljenosti nasploh. Večje zgostitve prebivalstva so v dolinah in kotlinah, zato so tam nastala večja oz. manjša središča oz. urbana območja. Celotno območje LAS ima tako skupaj 259 naselij, vendar od tega le 6 naselij, ki zaradi svoje pomembnosti in prevladujočih urbanih funkcij nad ruralnimi predstavljajo urbana območja. Na območju LAS tako prevladujejo razložena naselja, kjer so kmečki domovi razporejeni po večjem območju, zato naselje ni strnjeno zazidano, temveč so med hišami kmetijska zemljišča (v občinah Šentjur, Dobje, Slovenske Konjice, južni del občine Zreče, južni del občine Dobrna). Domovi so postavljeni po vrhovih slemen, lahko pa se razprostirajo po robovih dolin ali na pobočjih. Na območju najdemo tudi samotne kmetije (v Vitanju, severnem delu občin Dobrna in Zreče), ki stojijo na samem, toliko oddaljene druga od druge, da med njimi ni funkcijskih povezav.

##### 3.1.2. Velikost območja LAS

Lokalna akcijska skupina Od Pohorja do Bohorja obsega območje sedmih občin (občine Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče) v skupni velikosti **528,9 km<sup>2</sup>** (tabela 1), na katerem živi **50.791 prebivalcev**.

Tabela 1: Osnovni statistični podatki

	Velikost (km <sup>2</sup> )	Število naselij	Število prebivalcev (1.7.2014)	Število prebivalcev (1.1.2023)
Dobje	17,5	13	980	942
Dobrna	31,7	11	2.195	2.277
Oplotnica	33,2	21	4.056	4.131
Slovenske Konjice	97,8	58	14.524	15.221
Šentjur	222,3	121	18.967	19.378
Vitanje	59,4	8	2.244	2.266

Zreče	67,0	27	6.371	6.576
<b>Skupaj</b>	<b>528,9</b>	<b>259</b>	<b>49.337</b>	<b>50.791</b>

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

## 3.2. Analiza območja LAS

### 3.2.1. Naravni viri in naravna dediščina

#### Legra in naravnogeografske značilnosti

Območje LAS se nahaja na jugovzhodu Slovenije in združuje Dravinjsko oz. Pohorje s Paškim Kozjakom in severozahodni del Kozjanskega do Bohorja. Na svojem zahodnem delu zajame del Paškega Kozjaka ter se skozi ozko dolinico hudourniške Dobrnice nadaljuje čez hribovito pokrajino na obronkih zahodnega Pohorja in podaljška Karavank, skozi osrednji del Pohorja, polnega grap in osojnih pobočij do jugovzhodnih obronkov Pohorja skozi Dravinjsko dolino do Drameljskih gor, naprej do razgibane hribovito-gričevnate Kozjanske pokrajine in vrhov Bohorja.

Območje LAS Od Pohorja do Bohorja prečka glavna prometna povezava Koper–Ljubljana–Maribor tako cestna (avtocesta A1), kot tudi železniška proga Zidanimost–Maribor. **Tako je na primer najbolj oddaljena točka od avtoceste oddaljena malo več kot 30 km, kar predstavlja konkurenčno prednost**, predvsem za razvoj podjetništva in turizma.

Po obronkih Konjiške gore, poteka razvodnica med porečjema Save in Drave. Na območju sta dva izvira termalne vode v Dobrni in Zrečah (vzpostavitev term, Dobrna in Zreče, ki predstavljajo močen gospodarski subjekt in so spodbudile razvoj turizma ter prispevale k prevladi urbanih funkcij nad ruralnimi), ki prideta na površje ob tektonskih prelomih. Med večja ekološko pomembna območja hidrološke dediščine in Natura 2000 spadajo Voglajna, Ličenca ter ribniki pri Ločah, na Blagovni in Pohorju. Posebnost predstavlja Slivniško jezero, ki je akumulacijskega nastanka, vendar so se v njem in ob njem razvili naravni habitati velike vrednosti, kjer je mogoče najti pestre rastlinske in živalske vrste, v močvirnem delu pa je tudi naravni rezervat z različnimi vrstami ptic. Primeren je za ribolov in različne vodne športe. **Za območje je značilna precejšnja biotska pestrost in ohranjena narava, kot tudi kvalitetna kulturna krajina, kar prispeva k bogastvu vrst in habitatov.** Biotska pestrost se je ohranila zaradi preteklih načinov rabe, ki niso ogrožali posameznih habitatov.

**Bogato naravno dediščino** predstavljajo:

- **rastišča ogroženih in zaščitene rastlinskih vrst:** velikonočnica, navadna jarica, žički grobeljnik;
- **starodavna drevesa:** turška lipa, stari divji kostanji, dobi, jesenolistni javor, cigarovec, pacipresa, rdečelistna bukev, platana, beli topol, ameriški klek, hiba, čuga, orjaška sekvoja, ginko, beli topol, platana;
- **parki in zaščitena območja:** Paški Kozjak, območje Partovec, Zdraviliški park v Dobrni;
- **jezera in ribniki:** rezervat Slivniško jezero (številne ptice, ribe, vodni orešek), Lovrenška jezera, Ribniško jezero, Črno jezero, ribniki Stranice, na Blagovni, Cankarjevi ribniki;
- **izviri:** Dobrnica, izvir sedmih studencev Hudinje, Grajski vrelec v Dobrini, termalni vrelec;
- naravna bogastva, kot so: soteska Hudičev graben, Fužine, soteska Lobnice, vinorodno območje Škalce, kartuzijanski zeliščni vrt, rimski kamnolom »Kranjčev pruh«, pragozd Šumnik, Ribniški vrh, Brinjeva gora, Votla Peč, Resevna, Rogla, Pohorje, jugovzhodno vznožje Pohorja, **prostrani gozdovi**, ki ponujajo možnosti za lov, gorsko kolesarjenje.

Del območja zaradi ohranjenega okolja in ohranjenih redkih vrst spada v **Naturo 2000** oz. med **druga zavarovana območja**. Delež območij Natura 2000 je na ozemlju LAS relativno majhen (slabih 11 %), največ varstvenih območij je v občini Vitanje in Zreče.

Tabela 2: Pregled deleža območja Natura 2000

Občina	Površina območja Natura 2000 (ha)	Delež površine občine, ki je pokrita z Naturo 2000 (%)
Dobje	7	0,38
Dobrna	54	1,71
Oplotnica	188	5,66
Slovenske Konjice	1.214	12,41
Šentjur	1.810	8,14
Vitanje	994	16,75
Zreče	1.463	21,82
<b>Skupaj območje LAS</b>	<b>5.730</b>	

Vir: Stanje podatkov o območjih Natura 2000: julij 2023, [www.natura2000.si](http://www.natura2000.si).

### 3.2.2. Gozdovi

Območje LAS spada med bolj gozdnata območja, predvsem v občinah Dobrna, Vitanje in Zreče, kjer je % gozda višji od slovenskega povprečja. Na območju prevladuje gozdnati tip krajine, saj je prevladujoča raba tal v hribovitem in gričevnatem delu gozd. Prevladuje listnati in mešani gozd, medtem ko se delež iglavcev vzdiguje od juga proti severu območja.

Tabela 3: Površina gozdov, leto 2022

	Površina občine (ha)	Površina gozda (ha)	Delež gozda (%)
<b>Slovenija</b>	2.027.300	1.176.542	58,00
Dobje	1.750	555	37,71
Dobrna	3.170	1.903	60,03
Oplotnica	3.320	1.445	43,52
Slovenske Konjice	9.780	4.227	43,22
Šentjur	22.230	10.204	45,90
Vitanje	5.940	4.001	67,36
Zreče	6.700	4.216	62,93

Z vidika gospodarjenja z gozdovi je problematična lastniška struktura zasebnih gozdov, ki je zelo razdrobljena (povprečna posest obsega okoli 2,5 ha), velikokrat se ta deli še na več med seboj ločenih posesti, kar otežuje strokovno delo ter optimalno izrabo lesa. Poleg rednega poseka v zadnjih letih narašča sanitarni posek gozdov zaradi naravnih ujm (veter, sneg, žled) in insektov (smrekovi podlubniki), ki vedno bolj ogrožajo gozdove. Zaradi tega se zmanjšuje bioekološka stabilnost gozdov, hkrati se manjša tudi donos lastnikov gozdov. Gospodarski potencial gozdov je slabo izkoriščen, večina lesa zapusti območje v obliki surovine.

Gozdovi imajo poleg gospodarske tudi pomembno varovalno funkcijo, saj varujejo zemljišča pred vetrom, vodo, zameti in plazovi ter na ta način ohranjajo biotsko raznovrstnost ter gozdove na zgornji meji gozdne vegetacije (še posebej v delu Pohorja, Bohorja in Paškega Kozjaka). Ne gre zanemariti niti **socialne funkcije gozdov, saj gozdovi v vse večjem obsegu služijo tudi rekreaciji in turističnim aktivnostim, za kar se je uredilo že večje število gozdnih poti (učnih, trim, sprehajalnih)**. Na Bohorju in Konjiški gori se nahajata tudi zavarovani območja gozdnih rezervatov, obenem pa velika gozdnata območja Pohorja, Bohorja, Paškega Kozjaka in Konjiške gore spadajo med ekološko pomembna območja, ekološke podregije (Pohorska).

### 3.2.3. Kmetijstvo

Zaradi procesa tranzicije, nezadostne podjetniške aktivnosti, odhajanja mladih ter visokega deleža kmetijskega prebivalstva, spada območje LAS med območja s posebnimi razvojnimi problemi, zaradi česar je območje bolj kmetijsko in gospodarsko manj razvit del Slovenije (predvsem južni del območja LAS). Prevladujejo manjša kmetijska gospodarstva, saj znaša povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na posamezno kmetijsko gospodarstvo v vseh lokalnih skupnostih manjša kot na ravni Slovenije (razen v Vitanju). Iz tabel 4 in 4a vidimo, **da je v vseh lokalnih skupnosti prevladujoč delež površin trajnih travnikov, kot osnova za živinorejo, saj večino površine predstavlja hribovit svet**, večji delež njiv je predvsem v nižinskih delih.

Tabela 4: Raba kmetijskih zemljišč, leto 2020

	Vsa zemljišča v uporabi (ha)	Kmet. zemljišča v uporabi	Površina kmet. zemljišč v uporabi na kmet. gosp. (v ha)	Delež površine njiv glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)	Delež površine trajnih travnikov in pašnikov glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)
<b>Slovenija</b>	<b>896.008</b>	<b>474.633</b>	<b>7,0</b>	<b>37,0</b>	<b>57,2</b>
Dobje	1.316	911	6,9	14,8	82,5
Dobrna	1.735	831	5,3	6,7	88,0
Oplotnica	2.634	1.283	6,7	34,7	57,3
Slovenske Konjice	5.960	3.803	6,9	34,9	58,9
Šentjur	13.582	8.371	6,6	26,1	69,4
Vitanje	3.589	1.650	7,1	3,6	93,7
Zreče	4.466	1.787	6,4	9,2	86,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Tabela 4a: Raba kmetijskih zemljišč, leto 2020

	Delež površine trajnih nasadov glede na kmet. zemljišče v uporabi (v %)	Nerodovitna zemljišča (ha)	Delež kmet. gosp. z 10 ali več hektarov kmet. zemljišč v uporabi (v %)
<b>Slovenija</b>	<b>5,8</b>	<b>21.570</b>	<b>21,9</b>
Dobje	2,8	33	12,8
Dobrna	5,3	44	19,2
Oplotnica	8,1	72	19,7
Slovenske Konjice	6,1	176	14,8
Šentjur	4,5	406	13,3
Vitanje	2,7	79	35,1
Zreče	4,8	115	31,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Naravne danosti območja prispevajo k temu, da se večina kmetij ukvarja s pašno živinorejo, saj kar tri četrtine kmetijskih površin obsegajo travniki in pašniki (tabela 5). Prevladuje reja govedi za meso in mleko, ki se v večini primerov kot primarni produkt izvažata. Opaziti je porast ovčereje in kozjereje, pomembno z vidika preprečevanja zaraščanja površin, kjer so težji pogoji za obdelovanje. Uveljavlja se konjereja in konjeništvu, kot dodatna ponudba kmetij, ki želijo razvijati tudi turistično dejavnost.

Tabela 5: Kmetijska gospodarstva po rabi in velikosti, v ha

		Vsa zemljišča v uporabi	Kmet. zemljišča v uporabi	Njive	Trajni travniki, pašniki	Sadovnjaki in oljčniki	Površina vinogradov	Nerodovitna zemljišča
Slovenija	2010	897.769	474.432	170.144	277.492	10.082	16.351	17.049
	2020	896.008	474.633	175.531	271.421	14.724	14.096	21.570
Skupaj območje LAS	2010	33.400	18.647	3.748	14.063	435	251	601
	2020	33.292	16.636	4.370	13.343	-	204	925

Vir: Statistični urad Republike Slovenije



V nižinskem delu prevladujejo večje njivske površine ter intenzivno kmetijstvo, ki ga vse bolj spodrina urbanizacija. Še vedno so ohranjeni vinogradi in kmečki sadovnjaki, ki so pomembni z vidika ohranjanja avtohtonih sadnih vrst drevja in biotske pestrosti. Kmetije na območju so majhne, njihova zemljišča največkrat ne zadoščajo za ustvarjanje dohodka, s katerim bi živeči na kmetiji lahko preživel. Zaradi tega jih veliko kombinira kmetovanje s službo ali tudi z dopolnilno dejavnostjo ali z osebnim dopolnilnim delom, ki pa se zaradi neugodnih pogojev v zadnjem času precej opušča.

Od kulturnih rastlin na njivah prevladujejo žitarice in krompir. Uveljavlja se okolju prijazno in ekološko kmetovanje. Razlog temu najdemo v večji osveščenosti prebivalstva o pomenu zdravega načina življenja in skrbi za naravo kot tudi večjemu povpraševanju po zdravi, ekološko pridelani hrani. Obstoječe količine ekološko pridelanih proizvodov so premajhne, tako da z njimi ni mogoče zagotavljati količin, ki bi bile zanimive za redne odjemalce. Z rastjo števila ekokmetij bo ponudba tovrstnih pridelkov in proizvodov večja, obenem so ekoproizvodi tudi dohodkovno zanimivejši za kmeta z manjšo kmetijo, ki ne omogoča intenzivnih oblik kmetovanja.

Tabela 6: Število ekoloških kmetij na območju LAS v letu 2021

Občina	Število
Dobje	11
Dobrna	20
Oplotnica	20
Slovenske Konjice	21
Šentjur	90
Vitanje	25
Zreče	38
<b>SKUPAJ</b>	<b>225</b>

Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

V zadnjih letih je opaziti naraščajoče zanimanje za dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Zahtevna in omejevalna zakonodaja, predvsem zadnje spremembe le te in pomanjkanje finančnih virov za zagotovitev ustreznih pogojev prispevajo k temu, da se še tiste kmetije, ki so pristopile k registraciji dopolnilne dejavnosti, odločajo za zapiranje. Postopoma raste tudi število kmetij, ki se odločajo za predelavo kmetijskih pridelkov, vrtnarstvo, zeliščarstvo, čebelarstvo, rejo divjadi, predelavo lesa, perutninarstvo in podobno. Nepovezanost in nezadostno vključevanje lokalnih virov prav tako vpliva na pomanjkanje zadostnih in konstantnih količin proizvodov. Zaradi razdrobljenosti ponudnikov le ti nimajo močnega položaja na trgu, zato tudi niso konkurenčni večjim ponudnikom in niso cenovno privlačni za večje odjemalce. Kljub naraščajočemu interesu za odkup lokalnih pridelkov in izdelkov za večino proizvodov ni vzpostavljen organiziran odkup in trženje te ponudbe. Krepite je treba skupne marketinške in trženjske aktivnosti, kar bo zagotovilo boljšo prepoznavnost, skrbeti za uveljavitev lokalno-tipičnih kmetijskih pridelkov, razvoj blagovnih znamk in vključevanje v že uveljavljene blagovne znamke (na primer Okusi Rogle, Pohorski cekar ...).

Na delavnicah za pripravo strategije lokalnega razvoja so prisotni kmetje, ki prodajajo svoje pridelke in izdelke javnim zavodom in tudi končnim kupcem izpostavili naslednje:

1. Prodaja javnim zavodom je večinoma problematična, saj predvsem osnovne šole nimajo zadosti velikih hladilnic, da bi shranili večje količine hrane in jo naročajo dnevno, kar pa kmetom predstavlja dodatne stroške.
2. Prodaja v javne zavode je tudi otežena tako zaradi sistema javnega naročanja kot predvsem zaradi nizkih cen prehrane (zopet šole), zaradi česar so ekološki kmetje nekonkurenčni.
3. Končni kupci večino izdelkov kupujejo pri kmetih na njihovih kmetijah, prav tako kmetje prodajo večino svojih izdelkov tako da večjih zalog za prodajo na tržnicah ali v sklopu zadrug nimajo, prav tako težko načrtujejo pridelavo za naslednje leto, saj garantiranih odjemov nimajo.

Na območju LAS Od Pohorja do Bohorja delujejo tri kmetijske zadruge, pri čemer Kmetijska zadruga Slovenske Konjice in Kmetijska zadruga Šentjur pokrivata večino območja LAS, v Občini Dobrna pa deluje Kmetijska zadruga Celje. Predvsem Kmetijska zadruga Slovenske Konjice, je v preteklih letih izvajala aktivnosti povezovanja lokalnih pridelovalcev pod skupno znamko Pohorski cekar, katerih izdelke prodajajo v njihovih trgovinah.

### 3.2.4. Gospodarske dejavnosti

Na območju LAS predstavlja kmetijstvo pomembno gospodarsko panogo, razvija se tudi obrt in podjetništvo ter predelovalne panoge, dopolnilne dejavnosti in turizem. Priložnosti se kažejo v razvoju samostojnih dejavnosti, kar kaže tudi prevladujoč delež samostojnih podjetnikov posameznikov (tabela 7), ki prevladuje med poslovnimi subjekti. Samostojni podjetniki poslujejo v vseh dejavnostih, največ jih posluje v storitveni dejavnosti. Sledijo gospodarske družbe, vendar je le nekaj večjih, ki zaposlujejo večje število delavcev (**Unior Zreče, Swaty Comet, Tajfun, SG Automotive, GKN Driveline**) in imajo večji obseg poslovanja. Med večjimi podjetji tako prevladuje proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, medtem ko manjša podjetja najdemo v gradbeništvu, storitveni dejavnosti, predelovalni dejavnosti, obrti, obdelavi in predelavi lesa. Storitveni sektor daje številne priložnosti za razvoj, predvsem turizem, in sicer v urbanih območjih, kjer je razvoj turizma in ostalih storitev vezan tako na **obstoječa zdravilišča (Dobrna, Zreče)**, kot na ostalo obstoječo, predvsem **kulturno dediščino (muzeji, graščine ipd)**, poleg tega je v urbanih območjih prisotna večja kritična masa ljudi, kar je z vidika začetka opravljanja dejavnosti in doseganja zelenega ciljnega trga zelo pomembno

Tabela 7: Poslovni subjekti v Poslovnem registru Slovenije, stanje na dan 31. 3. 2023

Občina	Skupaj	Gosp. družbe	S. p.	Pravne osebe jav. prava	Nepriodob. organiz. - pravne osebe zaseb. prava	Društva	Dr. fizične osebe, ki opravljajo reg.oz. s predpisom dol. dejavn.
Dobje	67	5	39	2	3	12	6
Dobrna	159	28	90	4	8	17	13
Oplotnica	318	53	194	2	4	37	28
Slovenske Konjice	1.509	425	752	28	48	167	78
Šentjur	1.811	423	983	29	42	238	91
Vitanje	154	20	88	3	3	19	21
Zreče	610	133	314	9	18	61	73

Vir: Ajpes

Hiter tehnološki razvoj prinaša območju, ki ima dolgoletno tradicijo v predelovalni dejavnosti nove izzive, s katerimi se mora spopadati tako na tehnološki, ekonomski kot na organizacijski ravni. Najpomembnejše dejavnosti na območju so proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov, sledi gradbeništvo, trgovina, promet, izobraževanje, porast delovno aktivnih pa je prisoten predvsem v storitvenem sektorju. Glede na vlaganja v razvoj na področju kovinske industrije in razvoj podeželja lahko pričakujemo porast delovnih mest v teh dejavnostih.

Povprečna bruto mesečna plača na zaposlenega v zadnjih osmih letih počasi narašča vendar manj kot v državi, saj v nobeni lokalni skupnosti povprečna bruto plača ni višja od državnega povprečja, kot je bilo to na primer v letu 2015 primer za Občino Dobje (tabela 8).

Tabela 8: Povprečne mesečne bruto plače (EUR) na zaposleno osebo pri pravnih osebah

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>Slovenija</b>	<b>1.555,89</b>	<b>1.584,66</b>	<b>1.626,95</b>	<b>1.681,55</b>	<b>1.753,84</b>	<b>1.856,20</b>	<b>1.969,59</b>	<b>2.023,92</b>
Dobje	1668,72	1651,73	1669,27	1644,14	1787,15	1876,33	1836,73	1823,34
Dobrna	1251,20	1282,07	1352,55	1404,01	1469,12	1647,62	1751,67	1750,88
Oplotnica	1168,89	1155,17	1200,97	1209,63	1295,55	1385,09	1541,62	1532,05

Slovenske Konjice	1316,77	1347,17	1380,63	1433,42	1476,25	1552,52	1654,48	1730,55
Šentjur	1300,73	1329,78	1370,13	1417,58	1469,25	1562,05	1656,77	1696,06
Vitanje	1276,97	1329,31	1491,46	1556,28	1614,66	1582,09	1674,85	1766,15
Zreče	1431,73	1458,41	1507,83	1569,50	1644,68	1612,87	1712,85	1821,51

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

V izobraževanje kadra bo potrebno vlagati še naprej, si prizadevati za ustvarjanje ustreznih pogojev, da bo lahko visoko izobražen kader ostajal v lokalnem okolju in bo imel na razpolago ustrezna delovna mesta in možnost ustvarjanja dohodka. Spodbujanje razvoja novih, dodatnih dejavnosti in storitev, ki bodo temeljila na kvaliteti in specifičnosti, pri tem ne gre zanemariti povezovanja in sodelovanja s celotnim okoljem. Tako bo možno doseči kvalitetnejše, trajnostno in bolj ekonomično poslovanje, ki bo prispevalo k dolgoročnemu razvoju območja.

Podpore pri zagotavljanju osnovnih pogojev za razvoj podjetniške dejavnosti in pričetek poslovanja dajejo vzpostavljene VEM točke na urbanih območjih ter drugi subjekti, ki opravljajo funkcijo podpornega okolja za podjetništvo. V urbanih območjih so prisotne manjše obrtne cone oz. površine, namenjene gospodarski rabi, pomembno podporo dajejo tudi podjetniški inkubatorji (Aurea Gorica pri Slivnici, Šentjur, Slovenske Konjice) ter območno obrtni zbornici, kar je za mlade podjetnike pomembno predvsem na začetku njihove poti, ko šele začenjajo s poslovno potjo.

Največji delež gospodarstva, kot na ravni Slovenije, tudi na območju LAS, predstavljajo storitvene dejavnosti, med katerimi čedalje bolj pridobiva na pomenu turizem. Glede na to, da večjih poslovnih subjektov na območju ni, so priložnosti v razvoju panog in delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.

Na delavnicah je bilo s strani deležnikov še posebej izpostavljena težava pri zagotavljanju kvalitetnega kadra ter administrativne in birokratske ovire pri poslovanju podjetij, predvsem dolgi postopki.

Turizem se vedno bolj razvija, čeprav je celotno območje turistično še precej neenakomerno razvito – bolj razvita so urbana območja v bližini že uveljavljenih turističnih središč, Dobrna, Zreče in Rogla ter urbana območja z bogato ohranjeno kulturno dediščino, na katero se veže večina turistične ponudbe medtem ko ostalo območje svojo ponudbo počasi razvija in dopolnjuje. Turizem se je po epidemiji COVID-19 začel strukturno spreminjati. **Trendi na ravni celotnega sveta in tudi v Sloveniji kažejo na spremembo navad turistov in gostov. V postkovidnih časih turisti iščejo predvsem manjše nastanitve, v turistično ne tako obleganih destinacijah, v porastu je izkustveno in doživljajsko preživljanje prostega časa ter samoraziskovanja.** Temu se mora prilagoditi celotna branža ter tudi turistična infrastruktura. Območje LAS Od Pohorja do Bohorja ima vse naravne danosti, da izkoristi te vedenjske spremembe turistov in obiskovalcev. Za izkoristek tega potenciala pa je potrebno vlagati tako v turistično infrastrukturo, kot tudi v povezovanje turistične ponudbe v enotne blagovne znamke.

V zadnjih letih je videti trend razvoja manjših nastanitev, tako imamo trenutno na območju LAS Od Pohorja do Bohorja 1.502 sobi z 3.557 ležišči. V letu 2022 je tudi bilo veliko več prihodov domačih turistov kot tujcev, kot posledica ukrepov v turizmu v času epidemije COVID-19. Že v letu 2022 se je začel povečevati obisk tujih gostov, ki je bil v letih 2020 in 2021 drastično nižji zaradi epidemije.

Tabela 9: Prenočitvene sposobnosti in prihodi turistov na območju LAS Od Pohorja do Bohorja

	2022
Število sob	1.502
Zmogljivosti - ležišča - SKUPAJ	3.557
Prihodi turistov - SKUPAJ	92.490
Prihodi turistov - domači	64.893
Prihodi turistov – tuji	27.597
Prenočitve turistov - SKUPAJ	325.031
Prenočitve turistov - domači	231.625
Prenočitve turistov - tuji	93.406

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Eden izmed turističnih potencialov je tudi bogata kulturna dediščina. Na območju LAS Od Pohorja do Bohorja imamo kar 893 enot nepremične kulturne dediščine. Predvsem Žička kartuzija, trška jedra, Ipavčeva hiša, Skomarska hiša, Kozjanska domačija so na primer ključni turistični produkt območja LAS na katerega se navezuje celotna turistična ponudba območja LAS. Skozi delavnice je bilo izpostavljeno, da trenutno še živijo stari rokodelci in osebe s starimi ljudskimi znanji in običaji, vendar je potrebno to znanje prenesti na naslednje generacije, drugače bo izgubljeno. Prav tako je bilo na delavnicah s strani deležnikov izpostavljeno, da je veliko enot nepremične kulturne dediščine nedostopnih za invalide, prav tako pa je vzdrževanje in obnova predvsem za zasebne lastnike finančno obremenjujoče.

Tabela 10: Število enot nepremične kulturne dediščine na območju LAS

Občina	Število
Dobje	61
Dobrna	92
Oplotnica	75
Slovenske Konjice	198
Šentjur	298
Vitanje	104
Zreče	65
<b>Skupaj</b>	<b>893</b>

Vir: Ministrstvo za kulturo

### 3.2.5. Zaposlitvena struktura

Na območju je bilo leta 2020 je bilo 18.010 delovno aktivnih oseb (tabela 12), ki se je od leta 2018 povečeval.

Tabela 11: Delovno aktivno prebivalstvo po letih

	2018	2019	2020	2021	2022
SLOVENIJA	872.772	894.229	888.918	900.262	921.998
<b>Skupaj območje LAS</b>	<b>17.362</b>	<b>17.666</b>	<b>17.489</b>	<b>17.658</b>	<b>18.010</b>

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

**Vendar pa je v zadnjih letih predvsem zaradi upokojevanja ter deloma zaradi prezaposlitev v času epidemije COVID-19 nastal velik razkorak med povpraševanjem in ponudbo na trgu dela.** Zelo primanjkuje ustrezno izobraženega kadra, tako tehničnega kot strokovnega. Predvsem pa je stanje v gostinstvu in turizmu alarmantno, saj potrebe po delavcih presega ponudbo ustreznega kadra in se morajo delodajalci na tem področju posluževati zaposlovanja delavcev iz tujine. Podobna je situacija v kovinsko predelovalni industriji in gradbeništvu. Na območju LAS je v zadnjih šestih letih videti porast števila podjetij in oseb, ki delajo, prav tako se zvišuje prihodek podjetij. Vendar moramo v luči energetske krize na tem mestu izpostaviti tudi drastično povišanje stroškov v letu 2022 in inflacijo, ki zmanjšuje kondicijo celotnega gospodarstva, prav tako pa seveda finančno sposobnost prebivalstva.

Tabela 12: število podjetij, oseb ki delajo in prihodek podjetij v obdobju 2016-2021

	Št. podjetij	Št. oseb, ki delajo	Prihodek (1000 EUR)
2016	3.810	15.201	1.317.328
2017	3.803	16.014	1.448.162

2018	3.831	16.300	1.570.962
2019	3.890	16.684	1.620.678
2020	3.931	16.486	1.507.815
2021	4.095	16.779	1.877.582

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

### 3.2.6. Struktura brezposelnih

Junija 2023 je bilo na območju LAS Od Pohorja do Bohorja 1.357 brezposelnih. 51 % so predstavljale brezposelne ženske, kar 59 % pa je bilo dolgotrajno brezposelnih. Medtem ko je mladih brezposelnih bilo relativno malo, pa je večji delež brezposelnih v kategoriji nad 50 let, ki so težje zaposljivi. Glede na izobrazbeno strukturo jih je bilo največ takšnih s srednjo šolo, najmanj pa izobraženih.

Tabela 13: struktura brezposelnih

	Število	Odstotek
<b>Skupaj LAS</b>	1.357	100%
<b>Ženske</b>	688	51%
<b>Dolgotrajno brezposelni</b>	794	59%
<b>mladi</b>	217	16%
<b>stari nad 50 let</b>	626	46%
<b>OŠ ali manj</b>	372	27%
<b>srednja šola</b>	796	59%
<b>več kot srednja šola</b>	189	14%

Vir: Zavod za zaposlovanje

### 3.2.7. Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

Infrastrukturalna opremljenost, ki predstavlja osnovo za trajnostni razvoj, je na celotnem območju dokaj zadovoljiva, predvsem urbana območja **so infrastrukturno bolje opremljena in omogočajo boljši dostop do osnovnih storitev**, tako z vidika opravljanja dejavnosti kot pristočasnih aktivnosti. V prometno in komunalno infrastrukturo se v zadnjih letih sicer veliko vloga, kljub temu pa so na območju **še velike potrebe, tako v ureditve cest in predvsem javnih poti za kolesarje**. Predvsem na območju hribovskih vasi, zaselkov in posameznih kmetij pa so potrebe po družbeni infrastrukturi še vedno velike, saj se bo drugače nadaljevalo izseljevanje in praznjenje teh območij, kar negativno vpliva na ohranjanje kulturne krajine.

Tudi ekonomska infrastruktura igra svojo vlogo, kot so manjše obrtne cone oz. površine namenjene gospodarski rabi z ustrezno komunalno opremljenostjo (bolj razvite v urbanih območjih: Dobrna, Šentjur, Slovenske Konjice, Zreče), ki so pomembne za razvoj podjetništva in ostalih dejavnosti. Sem lahko prištejemo še turistično infrastrukturo, ki je pogoj za razvoj kakovostne in raznovrstne turistične ponudbe tako v urbanih območjih kot na podeželju ter za katero obstajajo na območju še precejšnje potrebe. **Za razvoj območja je pomembna tudi družbena infrastruktura, saj zapiranje podružničnih šol, oddaljenost vrtcev, neustrezni, neobstoječi prostori za kulturno, društveno, športno dejavnost zmanjšujejo privlačnost območja ter spodbujajo predvsem mlade k odseljevanju v večja, urbana središča**, kjer so tovrstne storitve zagotovljene. Povečuje se razvoj informacijsko-komunikacijske infrastrukture (uvajanje širokopasovnega dostopa do interneta, postavljanje e-točk), s ciljem povečati dostopnost do teh storitev za podeželsko prebivalstvo ter prispevati k izboljšanju kvalitete bivanja.

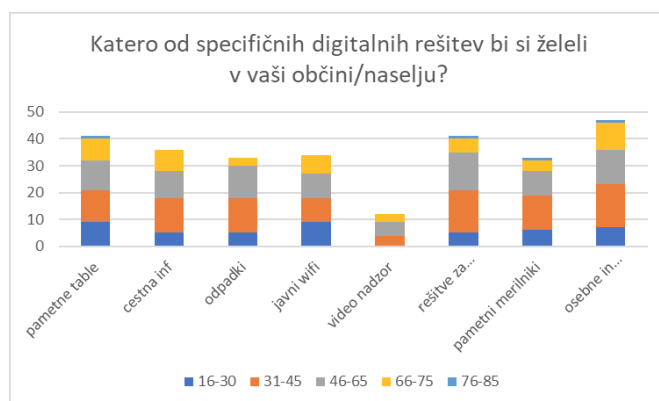
Neuskladen razvoj različnih dejavnosti prispeva k neenakomerni razvitosti območja, slabši kvaliteti bivanja, večji zaprtosti območja ter povečevanju razkoraka med bolj in manj razvitimi predeli, kar posledično vpliva na še večje zaostajanje in manjšo privlačnost manj razvitih območij, zato si bo v prihodnje potrebno še bolj prizadevati za čim bolj usklajen in uravnotežen razvoj celotnega območja.

V sklopu priprave SLR je Filozofska fakulteta, oddelek za geografijo Univerze v Ljubljani na območju LAS Od Pohorja do Bohorja pripravila študijo primera – DIGITALIZACIJA NA PODEŽELJU. Študija primera nam služi kot osnova za definiranje potreb in iz njih sledečih ukrepov s področja digitalizacije.

Ključne poudarki ugotovitev Študije primera Digitalizacija na podeželju o digitalizacijski infrastrukturi:

1. digitalizacijska infrastruktura je na preučevanem območju slabo proučena, območje pa ima velik potencial v prihodnosti;
2. občine menijo, da se digitalizacijska infrastruktura pojavlja kot gonilo razvoja na podeželju, vendar v majhnem obsegu, prebivalci pa menijo, da aktivno podajajo pobude in ideje;
3. glede na pridobljene podatke za posamezne občine je v zadnjih letih viden porast investicij na področju digitalizacije: z vidika vlaganja izstopa občina Dobje, kjer nismo zasledili investicij, največ pa vlagajo v občinah Šentjur in Slovenske Konjice;
4. opaziti je razmeroma malo javnih in zasebnih investicij v digitalizacijsko infrastrukturo: občine pri investicijah na področju digitalizacije nimajo veliko vpliva in so bolj kot ne le opazovalec;
5. projekti, ki bi povezovali večja območja, mogoče tudi celoten LAS, so redki, v prihodnje pa se prav tako načrtujejo projekti za manjša območja v posameznih občinah;
6. **opremljenost z digitalizacijsko infrastrukturo vpliva na gospodarske dejavnosti na podeželju**, saj je to dobra osnova za delovanje podjetij, zato nekatera podjetja (navedena v raziskavi) že izrazito vlagajo v digitalizacijo;

Glede specifičnih digitalnih rešitev je študija pokazala, da si najmanj oseb želi video nadzor, ki je tudi brez predstavnikov najmlajše in najstarejše starostne skupine. Najstarejša starostna skupina tudi ni zastopana pri cestni infrastrukturi, odpadkih in javnem wifiju. Največja potreba v starostnih skupinah 31-45 in 46-65 let se kaže v rešitvah za sodelovanje občanov ter pri osebnih in zdravstvenih storitvah. Mlajša generacija pa si najbolj želi javni wifi in pametne table.



Vir: Raziskava o digitalizaciji na podeželju, Oddelek za geografijo FF UL, 2023.

### 3.2.8. Opis stanja okolja

Območje zaradi svoje umeščenosti in splošnih geografskih značilnosti spada med območja z relativno nerazvitostjo, kar je hkrati prispevalo, da je okolje še relativno dobro ohranjeno in ni doživelo večje degradacije okolja. **Večji del odprtega prostora zaznamuje pretežno zdravo okolje, zato je ohranjena bogata biotska pestrost, vendar pa se predvsem urbana območja soočajo s pomanjkanjem urbanih zelenih površin, namenjenih kvalitetnemu in bolj zdravemu preživljanju**

**prostega časa.** Še vedno obstajajo določeni okoljski problemi in bo potrebno zanje najti ustrezne rešitve, kot na primer na področju **odvajanja in čiščenja odpadnih vod, ločenega zbiranja odpadkov, sanacije črnih odlagališč (še zlasti na območjih vodnih zbiralnikov)**, kvalitetnega varovanja virov pitne vode in podtalnice, sonaravnega gospodarjenja z vodami in varovanja pred poplavami itd. Za območje je značilna razpršena gradnja in še nedokončani sistemi odvajanja komunalnih odpadnih vod. V preteklem obdobju so lokalne skupnosti postorile precej na področju vzpostavitve centralnega sistema odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda, vendar bo treba najti ustrezne rešitve še za majhna naselja in zaselke ter individualne hiše, saj zaradi prevladujočega vzorca razpršene poselitve predstavljajo pomemben segment onesnaževalcev.

### 3.2.9. Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

Podobno kot na nacionalni ravni tudi na območju LAS predstavlja enega **izmed problemov neugodna demografska struktura, nizka rodnost ter visok delež ostarelega prebivalstva.** S tem je povezano hitro zmanjševanje aktivnega kmečkega prebivalstva kot nosilca vzdrževanja kulturne krajine ter naraščanje socialno ekonomsko neperspektivnih gospodinjstev, k čemur prispeva še nizek delež delovno aktivnih članov. Še zlasti na odmaknjenih območjih je opaziti precejšnje praznjenje in odseljevanje v urbana središča, tisti, ki na kmetijah ostajajo sami, pa so bolj ali manj prepuščeni sami sebi.

#### a.) Število in gostota prebivalcev na obravnavanem območju

Gostota poselitve znaša za območje **96 prebivalcev na km<sup>2</sup>** (tabela 12), vendar so znotraj območja precejšnje razlike. Medtem ko so urbana območja, ki se povečini nahajajo v ravninskem delu, relativno gosto poseljena (Slovenske Konjice, Oplotnica), so hriboviti predeli redko poseljeni (Vitanje, Dobje, Dobrna, južni del Šentjurja).

Tabela 14: Število in gostota prebivalcev po stanju 1.1.2023

Občina	Št. prebivalcev	Gostota (preb./km <sup>2</sup> )	Povprečna starost
Dobje	942	54,0	42,5
Dobrna	2.277	71,9	41,8
Oplotnica	4.131	124,3	42,3
Slovenske Konjice	15.221	155,8	42,7
Šentjur	19.378	87,1	43,5
Vitanje	2.266	38,2	42,9
Zreče	6.576	98,1	42,8
<b>Območje LAS</b>	<b>50.791</b>	<b>96,0</b>	<b>42,6</b>

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

#### b.) Gibanje števila prebivalstva na območju LAS v zadnjih desetih letih

Demografska gibanja so na ravni območja dokaj ugodna, opaziti je nihanja v številu prebivalcev, je pa v letu 2022 v primerjavi z letom 2013 število prebivalcev nekoliko naraslo.

Tabela 15: Gibanje števila prebivalstva v zadnjih desetih letih (stanje na 1.1.)

Občina	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<b>Skupaj LAS</b>	49.232	49.181	49.439	49.526	49.709	49.745	50.016	50.409	50.846	50.791

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

#### c.) Izobrazbena struktura prebivalstva

Izobrazbena struktura prebivalstva območja je še vedno dokaj slaba, saj je še vedno precejšnje število prebivalstva starejšega od 15 let brez ali z nepopolno izobrazbo, zaradi česar območje zaostaja pri razvijanju lastnih človeških virov, ki pa so ključni in nepogrešljiv faktor dolgoročnega in trajnostnega

razvoja. Hriboviti, bolj odmaknjeni predeli, so v slabšem položaju v primerjavi z bolj urbanimi predeli, kjer je tudi dostopnost do izobraževalnih institucij večja.

Tabela 16: Prebivalstvo staro 15 let ali več, po izobrazbi

<i>(stanje na 1.1.2022)</i>		Osnovnošolska ali manj			Srednješolska		
	<i>Skupaj</i>	<i>Skupaj</i>	Brez izobrazbe, nepopolna osnovnošolska	OŠ	<i>Skupaj</i>	Nižja poklicna, srednja poklicna	Srednja strokovna, srednja splošna
Skupaj območje LAS	42.727	10.466	1.283	9.183	23.144	11.270	11.874

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Tabela 17a: Prebivalstvo staro 15 let ali več, po izobrazbi

<i>(stanje na 1.1.2022)</i>	Visokošolska			
	<i>Skupaj</i>	Visokošolska 1. stopnje ipd.	Visokošolska 2. stopnje ipd.	Visokošolska 3. stopnje ipd.
Skupaj območje LAS	9.117	5.224	3.446	447

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

#### d.) Stanje na področju izobraževanja na območju LAS

Območje LAS ima vzpostavljeno zelo dobro javno vzgojno - izobraževalno mrežo, kar je zelo pomembno pri zagotavljanju enakovrednih pogojev za vključevanje otrok v varstvo in osnovnošolsko izobraževanje.

Tabela 18: Izobraževanje v šolskem letu 2022/2023

Občina	Vrtci (število)		Osnovne šole		Dijaki srednjih šol po občini stalnega prebivališča	Študenti terciarnega izobraževanja po občini stalnega prebivališča
	Vrtci	Otroci	Šole	Učenci		
Dobje	1	76	1	125	41	34
Dobrna	2	118	1	269	79	80
Oplotnica	2	183	2	400	151	132
Slovenske Konjice	10	743	8	1.498	563	550
Šentjur	12	803	10	1.835	748	756
Vitanje	1	79	1	217	92	83
Zreče	3	298	3	545	242	263
<b>Skupaj</b>	<b>31</b>	<b>2.300</b>	<b>26</b>	<b>4.889</b>	<b>1.916</b>	<b>1.898</b>

Vir: Statistični urad Republike Slovenije.

Šolski center Šentjur kot srednješolska in višješolska institucija ponuja programe izobraževanja na področju kmetijstva in živilstva na različnih ravneh. Tudi v Slovenskih Konjicah v sodelovanju z Zrečami razvijajo srednješolske programe izobraževanja, tehničnega in gimnazijskega, s čimer želijo zadržati večji delež mladih izobraženih v domačem okolju. Bolje bo potrebno izkoristiti šolske in druge obstoječe prostore, ki nudijo možnosti za izvajanje različnih dejavnosti, saj so ob enoizmenskem pouku šole popoldan velikokrat prazne. Tudi kulturni, gasilski domovi in ostale podobne institucije, ki imajo na razpolago ustrezno opremljene prostore, so večino časa prazne, zato bo potrebno razvijati vsebine, s katerimi se bo zagotovila večja dostopnost in vpetost v lokalno okolje in bodo le ti v večji meri postali centri kulturnega in društvenega življenja v lokalnem okolju.



Na območju delujejo tudi druge institucije širšega javnega pomena, kot so: splošne knjižnice s podružnicami, območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti (Slovenske Konjice, Šentjur), Varstveno delovni center Šentjur z enoto v Slovenskih Konjicah, Center za usposabljanje, delo in varstvo Dobrna, centri za socialno delo (Slovenske Konjice in Šentjur), uradi za delo Zavoda RS za zaposlovanje, območne enote Zavoda za zdravstveno zavarovanje (Slovenske Konjice, Šentjur), upravne enote (Slovenske Konjice, Šentjur), še zlasti urbana območja predstavljajo pomembna tudi izobraževalna in kulturna središča območja. Spodbujati bo potrebno medsebojno povezovanje in sodelovanje obstoječih institucij pri ozaveščanju prebivalstva o pomenu izobraževanja, kulturnega udejstvovanja ter pri oblikovanju in izvajanju različnih programov.

#### 4. ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN POTENCIALA OBMOČJA LAS, VKLJUČNO Z ANALIZO PREDNOSTI, SLABOSTI, PRILOŽNOSTI IN NEVARNOSTI

Pri opredeljevanju razvojnih možnosti območja LAS izhajamo iz obstoječih naravnih, socialnih, ekonomskih in drugih virov, infrastrukture in organiziranosti. Nekoliko širše gledano pa je obstoječi potencial notranji oz. lokalni, medtem ko na možnost koriščenja obstoječih virov vplivajo tudi zunanji vplivi, kot so učinki politike, mednarodnih dogovorov, globalizacijski učinki itd.

Iz izvedene analize območja LAS, ki pokriva strnjeno območje sedmih občin in predstavlja homogeno geografsko in funkcionalno celoto, izhajajo skupne razvojne potrebe in usmeritve, ki si jih je območje LAS na podlagi razpoložljivih možnosti, virov zastavilo in jih tudi želi doseči.

**Na podlagi pridobljenih podatkov iz različnih evidenc (statistični podatki, evidence javnih služb, rezultati izvedenih aktivnosti in projektov ipd), preteklih izkušenj, izvedenih delavnic in posredovanih projektnih predlogih posameznih lokalnih akterjev.** Ti so tako skozi delavnice kot tudi skozi posredovane projektne predloge podali svoje videnje obstoječega stanja in želja. Na tej osnovi izhajajo glavne razvojne potrebe in možnosti območja, na podlagi izdelane analize prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti ter potrebe in potenciali območja LAS kot je predstavljeno v nadaljevanju.

##### 4.1. SWOT-analiza

SWOT analizo smo v procesu priprave SLR naredili na podlagi delavnic, ki smo jih izvedli v vseh lokalnih skupnostih in na katere so bili vabljeni tako člani, lokalni deležniki kot tudi splošna javnost. Delavnic so se udeležili predstavniki vseh sektorjev, ter predstavniki ranljivih skupin, starejši, ženske mladi ter invalidi. Delavnice so se izvajale v mesecu marcu in aprilu 2023. Na podlagi podanih mnenj, predlogov in pričakovanj smo oblikovali naslednjo analizo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Dobra lega ob bližini avtocestnega križa</li> <li>- Deloma razvita lokalna samooskrba in ekološko kmetovanje z nekaj vzpostavljenimi kratkimi dobavnimi verigami</li> <li>- relativno veliko ekoloških kmetij in večanje interesa kupcev za nakup ekoloških pridelkov in izdelkov</li> <li>- Obstoječa in delujoča blagovna znamka, na delu območja LAS, ki se s prilagoditvami ali prenosom znanj lahko prenese na celotno območje LAS</li> <li>- Deloma razvita turistična ponudba v delu območja LAS na katero se lahko navezuje tudi ostala turistična ponudba s celotnega območja LAS</li> <li>- Porast števila zasebnih, butičnih nastanitev</li> <li>- Neokrnjena narava, ki omogoča obiskovalcem in turistom mir in sprostitvev ter aktivnosti na prostem</li> <li>- Zainteresiranost zasebnih in javnih lastnikov gozdov za določene aktivnosti gozdnega turizma</li> <li>- Podjetništvo na podeželju je relativno dobro razvito, prav tako je na območju nekaj večjih gospodarskih družb</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Premajhno redno povpraševanje po lokalni in ekološki hrani, ki prinaša tveganja v širitev pridelave in predelave lokalne hrane</li> <li>- Večina območja LAS je zahtevna za kmetijsko pridelavo</li> <li>- Še vedno premalo povezovanja pridelovalcev in predelovalcev tako v neformalnem povezovanju kot institucionalnem</li> <li>- Izseljevanje mladih predvsem iz podeželja</li> <li>- Slaba prometna mobilnost (javni prevoz, kolesarske steze) tako za prebivalstvo kot turiste, hkrati problem mirujočega prometa, ne samo v urbanih središčih ampak tudi ob izletniških točkah</li> <li>- Neizkoriščeni vsi potenciali za aktivno preživljanje prostega časa v naravi</li> <li>- Nepovezanost turističnih ponudnikov ter medsebojno nepoznavanje</li> <li>- Pomanjkanje kvalitetnega in izobraženega kadra v turizmu in gospodarstvu</li> <li>- Še vedno nezadostni internetni dostopi in digitalne storitve, ki upočasnjujejo razvoj podjetništva na podeželju</li> <li>- Navkljub relativno zadostni družbeni infrastrukturi še vedno pomanjkanje</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- Razvito medsebojno sodelovanje in tesna partnerstva</li> <li>- Aktivno vključevanje mladih, žensk in drugih ranljivih skupin</li> <li>- Vzpostavljena dobra socialna struktura predvsem v urbanih središčih</li> <li>- Že postavljena družbena infrastruktura</li> <li>- Razvito društveno življenje na območju</li> <li>- Relativno veliko kvalitetnih vodnih virov in ohranjena narava</li> <li>- Bogata in raznolika kulturna dediščina na območju LAS tako snovna kot nesnovna.</li> <li>-</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>določenih prostorov za kulturno, društveno in športno dejavnost</li> <li>- Slaba prilagoditev infrastrukture za invalide</li> <li>- Pomanjkanje kapacitet domov za starejše, dnevno varstvenih centrov, varovanih stanovanj ...</li> <li>- Ob sicer večjem številu društev na območju LAS, število aktivnih članov in posledično društev pada</li> <li>- Odnos posameznikov do okolja je še vedno problematičen Na določenih območjih LAS še vedno nezadostno urejeno zbiranje ločenih odpadkov</li> <li>- Dostopnost in urejenost objektov kulturne dediščine je velikokrat pomanjkljiva</li> <li>- Še vedno premalo prepoznana dediščina.</li> <li>- Izginjanje starih znanj in obrti.</li> <li>-</li> </ul>
<b>PRILOŽNOSTI</b>	<b>NEVARNOSTI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- Spremembe prehranjevalnih in nakupovalnih navad lokalnega prebivalstva s povečanjem zavedanja pomena lokalne in ekološko pridelane hrane</li> <li>- Novi trendi v turizmu, ki dajejo prednost butičnim destinacijam z aktivnimi počitnicami so potencial za razvoj dodatne turistične ponudbe na območju</li> <li>- Del destinacije je prepoznana turistična destinacija (Rogla Pohorje), ki nudi priložnost navezave ponudbe celotnega območja LAS v skupne turistične produkte</li> <li>- Razvoj dodatnih namestitvev na podeželju</li> <li>- Še tesnejše povezovanje turizma, kmetijstva, športa in kulture v oblikovanje butičnih izkustvenih produktov</li> <li>- Opolnomočenje, izobraževanje in usposabljanje vseh deležnikov v skupnosti za povečanje medsebojnega sodelovanja in nadgrajevanja storitev</li> <li>- Razvoj novih digitalnih rešitev, ki omogoča lažje delo in podjetništvo tudi v oddaljenih krajih in zaselkih</li> <li>- Naravne danosti za razvoj novih zelenih delovnih mest</li> <li>- Obstoječi rokodelci in gojitelji nesnovne dediščine (ljudski pevci, folkloristi, domači kuharji...) so pripravljeni prenašati znanje na mlajše</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Težji bivanjski pogoji območja zaradi naravnih danosti ter večje odseljevanje</li> <li>- Okoljske in podnebne spremembe zahtevajo vedno več virov za kmetovanje, prav tako na mestih omejujoča pravna pravila</li> <li>- Povečevanje zaprtosti posameznikov oziroma individualnost in s tem povezana manjša vključenost v okolje, aktivno sodelovanje v društvih</li> <li>- Starajoče se družba</li> <li>- Slabše zdravstveno stanje</li> <li>- Negativne posledice masovnega turizma</li> <li>- Cene trajnostno in ekološko pridelane in predelane hrane so velikokrat nad kupno močjo prebivalstva, obiskovalcev in turistov</li> <li>- Zmanjševanje turistične ponudbe in obsega gospodarske proizvodnje zaradi pomanjkanja ustreznega kadra in visokih stroškov obratovanja</li> <li>- Administrativna zahtevnost in birokratizacija še vedno ovirajo marsikatero razvojno pobudo</li> <li>- Propadanje kulturne dediščine predvsem v privatni lasti zaradi velikih stroškov vzdrževanja in obnove</li> </ul>

#### 4.2. Potrebe in potencial območja

Na podlagi analize obstoječega stanja, izdelane SWOT analize ter izpostavljenih potreb in potencialov na delavnicah za pripravo SLR smo opredeli naslednje razvojne potrebe LAS Od Pohorja do Bohorja v programskem obdobju 2021–2027.

Ključne razvojne potrebe LAS so predvsem na naslednjih področjih:

- Razvoj trajnostnega kmetijstva z namenom povečanja lokalne samooskrbe

- Razvoj odgovornega podjetništva in turizma
- Dvig kvalitete življenja na vseh družbenih področjih
- Varovanje in ohranjanje narave in naravne dediščine
- Varovanje kulturne dediščine

Prepoznani pa sta dve horizontalni potrebi, ki prevevata vsa ostala področja, in sicer digitalizacija in enakomeren razvoj celotnega območja LAS.

### **Razvoj trajnostnega kmetijstva**

Na vseh sedmih delavnicah je bilo še posebej izpostavljen razvoj trajnostnega kmetijstva predvsem ekološkega z namenom povečanja prodaje lokalnih izdelkov in pridelkov ter vzpostavljanju kratkih dobavnih verig. Ekološko kmetovanje predstavlja velik potencial za celotno območje LAS, predvsem iz vidika sprememb nakupovalnih navad kupcev, saj je lokalna, predvsem ekološko pridelana hrana, vedno bolj iskana. Trenutno večina ekoloških pridelovalcev večino svojih pridelkov in izdelkov proda neposredno na kmetijah, nekateri tudi na tržnicah. Ključni potrebi, ki izhajata pa sta povezovanje ponudnikov na bolj institucionalni ravni ter hkrati zagotavljanje zadostnega odkupa v primerih širitve pridelave in predelave. Lokalni proizvajalci hrane se še vedno srečujejo z oteženim dostopom do javnih zavodov, saj cenovno ne morejo konkurirati velikim dobaviteljem hrane, ki pridobijo posel na javnih razpisih. Na drugi strani se veliko javnih zavodov, predvsem šol srečuje s problemom pomanjkanja prostorov predvsem za hrambo hrane, kar od njih zahteva sprotno naročanje hrane. To pa za lokalne pridelovalce predstavlja problem transportnih stroškov manjših količin večkrat tedensko.

Za ta namen moramo na območju LAS spodbujati na eni strani povezovanje lokalnih pridelovalcev, spodbujati diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti, omogočati prostore (tržnice) za neposredno prodajo kmetijskih pridelkov in izdelkov ter na drugi promovirati in ozaveščati prebivalce, obiskovalce in turiste o pomenu in dostopnosti lokalne hrane.

### **Razvoj odgovornega podjetništva in turizma**

Podjetništvo na podeželju je ključnega pomena za ohranitev poseljenosti podeželja in zmanjšanje odseljavanja iz njega. Tako kot na marsikaterih področjih so se tudi na področju podjetništva in dela na sploh v zadnjih treh letih zgodili veliki premiki. Veliko več je dela od doma, pa tudi mladim podjetnikom oziroma podjetjem v ustanavljanju ni več tako pomembno da so fizično prisotni v določenih sredinah. Delo se je v veliki meri digitaliziralo oziroma so uporabe videokonferenčnih sistemov zamenjala fizično srečevanje na sestankih. Vendar je nujni pogoj za razvoj podjetništva na podeželju primerna infrastruktura in storitve. Ustrezne spletne povezave so predpogoj tako za delo od doma kot razvoj podjetniških zamisli, na drugi strani pa je potrebno podjetnikom na podeželju približati tudi podporne storitve, kot na primer svetovanja, pomoč pri pripravi razpisnih dokumentacij in podobno. Samo zmanjševanje belih lis je pristojna država preko EU sredstev, medtem ko je predvsem na lokalnem okolju vzpostavitev učinkovitih podpornih storitev za podjetništvo. V luči ohranjanja okolja in predvsem zmanjševanja negativnih vplivov na okolje je potrebno spodbujati in promovirati predvsem odgovorno podjetništvo, kot je na primer krožno gospodarstvo in podobno. Prav podjetništvo na podeželju ima velik potencial na področju krožnega gospodarstva in socialnega podjetništva, saj izhaja v veliki meri iz lokalnih potreb, ki jih ne rešuje samo z namenom ustvarjanja dobička, ampak tudi z namenom zadostitve teh potreb in izzivov lokalnega okolja s čim večjim družbenim učinkom.

Tudi turizem se je v preteklih letih zelo transformiral. Iskane so predvsem destinacije, ki ponujajo individualna izkustva v naravi in povezavi s kulturo. S spremembo navad turistov prav območja kot je LAS Od Pohorja do Bohorja predstavljajo velik potencial za nadgradnjo in razvoj nove turistične ponudbe, ki temelji na takšnih individualnih doživetjih. Že v preteklosti so se zelo razširile manjše namestitve pri zasebnikih na podeželju, ki so zelo iskane med tujimi gosti. Manjše namestitve na podeželju vključno z glampingi in doživetvenimi namestitvami predstavljajo velik potencial pri razvoju

turistične ponudbe. A hkrati poleg namestitvev je potrebno razvijati tudi dodatno turistično ponudbo, ki bi gostom omogočala raziskovanje območja LAS in aktivno preživljanje prostega časa. Prav tako je v turizmu nujno povezovanje z ostalimi družbenimi dejavnostmi kot sta predvsem kultura in šport. Tako oblikovani produkti imajo dodano vrednost za širše okolje, ne samo za neposredne ponudnike turističnih storitev.

### **Dvig kvalitete življenja na vseh družbenih področjih**

Kvaliteta življenja prebivalstva je nujna za aktivno in vključujočo družbo. Na kvaliteto življenja vplivajo različne kvalitetne storitve in javna infrastruktura na vseh različnih družbenih področjih. Eden izmed ključnih izzivov prihodnosti je starajoča se družba. Starejši na podeželju predstavljajo še posebno ranljivo skupino, saj so velikokrat sami prepuščeni življenju in delu v odmaknjenih delih območja, kjer je dostop do javnih storitev otežen. Prav tako je večina socialno varstvenih centrov v urbanih središčih, ki pa ne zadostujejo povečanemu povpraševanju. Prav tako primanjkuje dnevnih varstvenih centrov za starejše in varovanih stanovanj. Čeprav gre pri infrastrukturi za zadostitvi pogojev za večje projekte, ki se težko financirajo s sredstvi CLLD, pa je na drugi strani mogoče oblikovati storitve za starejše, ki bi jim lahko olajšalo življenje. Eden izmed ukrepov je tudi oblikovanjem večgeneracijskih centrov in programov, ki povezujejo osebe različnih starosti, kjer starejši na mlajše prenašajo znanje, med tem ko jim mladi z svojim mladostnim zagonom prinašajo veselje oziroma jim lahko opravijo kakšne manjše stvari okoli njihovega doma.

Še vedno je na območju LAS potreba po javni infrastrukturi za otroke, ki je prosto dostopna. Večina otroških igral in igrišč je namreč v okolici vrtcev in šol, ki izven obratovalnega časa institucije niso v uporabi. Podobno je s športnimi igrišči na območju LAS, ki je marsikatero nujno prenoviti, hkrati pa se vzpostavljajo potrebe tudi po novih neobstoječih športnih površinah. Za mlade je potrebno razvijati programe aktivnega vključevanja v družbeno in društveno življenje oziroma socialno aktivacijo.

Kulturni domovi in objekti za izvajanje kulturne dejavnosti, so poleg gasilskih domov (v marsikaterem naselju v istem objektu) so srce življenja skupnosti. Večinoma gre za starejše objekte, ki so bili zgrajeni pred štiridesetimi in več leti. Tako je marsikateri potreben obnove, hkrati pa so ti objekti v javni uporabi priložnost za nadgradnjo ponudbe oziroma programov, ki se v njih izvajajo. Imajo potencial na primer dnevnih varstvenih centrov za starejše.

Za dvig kvalitete življenja je nujno tudi ustrezno zdravstveno varstvo in programi preventive ter promocije zdravega načina življenja. Prav promocija zdravega načina življenja in vzpostavitev novih preventivnih programov zdravja je ključna za dvig zdravstvenega stanja prebivalstva, za to je potrebno tudi temu segmentu posvetiti pozornost. V ta okvir spada tudi paliativna oskrba in oskrba težje bolnih oseb, katerim je potrebno približati programe civilnih organizacij in posameznikov, ki izvajajo takšne programe.

Poseben segment je tudi vseživljenjsko učenje in programi pridobivanja neformalnega izobraževanja. Na tem področju je bila tekom delavnic izražena potreba o zagotovitvi ustreznih prostorov za izvajanja različnih vrst izobraževanj, predvsem so bila s strani društev kmetov in ljudske univerze izpostavljeno vprašanje učnih kuhinj na podeželju, saj je pripravljenost prenašanja znanj bogate tradicionalne priprave hrane velika, vendar so problem prav zadostno opremljeni prostori. V luči sprememb na področju digitalizacije, pa je potrebno oblikovati programe dviga digitalne pismenosti predvsem za starejše prebivalstvo.

### **Varovanje in ohranjanje narave in naravne dediščine**

Čisto in neokrnjeno naravno okolje na območju LAS Od Pohorja do Bohorja je velik razvojni potencial, ki pa ga je potrebno trajnostno in vzdržno izrabljati v druge namene. Velik del območja je poraščen z gozdom, ki predstavlja enega izmed ključnih razvojnih potencialov območja. Ne samo ekonomska izraba gozda, ampak predvsem naravna in socialna je potencial, ki lahko na območju LAS prinese dodano

vrednost. V porastu so predvsem programi gozdne pedagogike, ki združujejo aktivno preživljanje prostega časa v gozdu, hkrati pa zagotavljajo izobraževalne vsebine o pomenu tako gozda kot celotnega naravnega okolja.

Na drugi strani imamo na območju LAS tudi zavarovana območja narave, ki jih potrebno ustrezno ščititi in upravljati z njimi. Prav dvig zavesti o pomenu tako neokrnjene narave kot naravne dediščine je ena izmed ključnih potreb območja, da ohranimo naravno okolje tudi za naše zanamce. Prav tako je na naravnih območjih v primeru njihovega izkoriščanja nujno oblikovati ustrezne upravljalske režime, ki bodo ustrezno zavarovali naravno okolje, lastništvo, hkrati pa dopuščalo odgovorno izrabo naravnega okolja.

Poseben segment so tudi urejene zelene površine v urbanih okoljih. Za zdravje prebivalcev teh središč in njihovo počutje, je potrebno ustrezno urediti zelene površine ter jim poleg zasaditev dati ustrezne vsebine, ki bodo prebivalce vabile vanje, da bodo v njih preživljali čim več svojega prostega časa. Prav tako je potrebno oblikovati smernice zasaditev v urbanih središčih kot ukrep za zmanjševanje posledic podnebnih sprememb (zmanjševanje temperature v mestnih središčih). Ena izmed potreb oziroma hkrati tudi potencial pa je tudi oblikovanje urbanih vrtov, ki bi prebivalcem predvsem strnjjenih naselij in večstanovanjskih zgradb, ki nimajo možnosti lastnih vrtov, omogočilo vsaj del pridelave lastne hrane.

### **Varovanje kulturne dediščine**

Območja LAS Od Pohorja do Bohorja je bogato s kulturno dediščino, ki predstavlja identiteto našega območja. Ne samo snovna tudi nesnovna dediščina območja je bogata in tako predstavlja velik potencial za razvoj območja. Ne samo v turistične namene, ampak predvsem v ohranjanju zavedanja in identitete njenih prebivalcev. Tako kot pri naravni dediščini je potrebno tudi v primerih izrabe kulturne dediščine urediti smiselne upravljalske režime in modele, ki zmanjšujejo negativne vplive na dediščino samo. V primeru nesnovne dediščine je potrebno oblikovati ustrezne programe in projekte, ki bi omogočili prepoznavanje in ustrezno zaščito nesnovne dediščine.

### **Horizontalni potrebi**

#### Digitalizacija

Digitalizacija je v sedanjosti ključna potreba celotnega območja LAS. Ker se mora dejansko smiselno vključevati v vse ukrepe SLR in naslavlja vse ostale potrebe smo jo v SLR LAS Od Pohorja do Bohorja definirali kot horizontalno potrebo oziroma povezovalni element, ki se vključuje v vse ukrepe SLR. Potrebe po digitalizaciji obstajajo na vseh področjih za to je ključno, da v luči izvajanja SLR poseben poudarek damo tudi smiselnim digitalnim vsebinam, ki pa ne smejo nadomeščati obstoječih storitev, ampak jih nadgrajevati in olajšati njihove izvajanje. Pri uvajanju digitalizacije moramo biti tudi previdni, saj jo je potrebno vpeljevati na način, da ne bi dodatno povečali nevarnosti digitalne zasvojenosti.

#### Enakomeren razvoj

Druga horizontalna potreba je zagotavljanje enakomernega razvoja celotnega območja LAS. Predvsem je ključno, da imajo operacije čim večji učinek in dodano vrednost na širše območje LAS. Enakomeren razvoj pomeni razvojno prednost celotnega območja, saj samo tako zagotavljamo ustrezne bivanjske, ekonomske in socialne pogoje na celotnem območju LAS. V sklopu te potrebe je potrebno smiselno oblikovati koncepte pametnih vasi in mest, ki bodo omogočala razvoj manjših območji.

### **Ranljive skupine**

Z analizo ter izpostavljenim na delavnicah smo definirali naslednje ciljne skupine:

- Mladi

- Starejši
- Ženske na podeželju
- Invalidi

## **Mladi**

Največja potreba skupine mladih je njihova socialna aktivacija in vključevanja v družbo. Trenutni ekonomski položaj nudi dovolj priložnosti za zaposlovanje mladih, vendar se lahko situacija hitro spremeni. Zato bomo tekom izvajanja SLR na to še posebej pozorni. Prav tako je sicer digitalizacija med mladimi močno razširjena, vendar je po vseh raziskavah digitalna pismenost tudi med mladimi slaba. Problem predstavlja predvsem nekritična uporaba sodobnih tehnologij, ki lahko vodijo v zasvojenost, odtujenost ter predvsem nizko telesno aktivnost. Zato je potrebno mlade za razliko od na primer starejših opolnomočiti in izobraziti v smiselno in varno uporabo digitalnih vsebin. Še posebej pa je potrebno nasloviti potrebo po socialni aktivaciji mladih, saj je individualistični način življenja mladih le-te oddaljil od pojmov skupnosti, prostovoljstva in sodelovanja v družbi.

## **Starejši**

Starajoče se prebivalstvo je problem celotnega sveta. Vedno daljša življenjska doba posameznikov prinaša dodatne izzive za celotno družbo. Hkrati z sodobnim načinom življenja, ko delo od sorodnikov ne omogoča domače oskrbe, je za starejše veliko težje poskrbeti. Tako so programi dnevnega varstva, medgeneracijskega sodelovanja ter podobno, ključni za vključevanje starejših v aktivno življenje skupnosti. Prav tako je razvoj tehnologije pri starejših povzročil velik razkorak med znanjem oziroma njihovimi kompetencami ter zahtevami sodobne družbe, zato se velikokrat znajdejo v stiski, saj ne vedo, kako sodobne tehnologije uporabiti.

## **Ženske**

Ženske še vedno predstavljajo ranljivo skupino na območju LAS. Velikokrat ostanejo v kasnejšem življenju same, zato je potrebno razvijati programe, ki jih bodo vključevali v aktivnosti družbe ter jim tako izboljšalo kvaliteto življenja. Na drugi strani pa so predvsem starejše ženske zakladnica tradicionalnih znanj, ki jih moramo ohraniti in prenesti na mlajše generacije.

## **Invalidi**

Ne samo za gibalno ovirane, tudi ostale handikapirane osebe je javna infrastruktura neprilagojena, prav tako še vedno v družbi obstaja določena stigmatizacija teh oseb. Zato so potrebe na eni strani v prilagajanju javne infrastrukture invalidom ter hkrati njihovi integraciji in socialni aktivaciji v družbeno življenje. Prav tako pa je potrebno ozaveščati celotno družbo.

## 5. OPIS SLR, NJENIH CILJEV IN UKREPOV, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV

Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (LEADER/CLLD) se bo izvajal na območju vzpostavljene LAS Od Pohorja do Bohorja v skladu s pripravljeno strategijo lokalnega razvoja (SLR). LEADER/CLLD se bo izvajal kot skupni pristop skladov v ESRR in EKSRP, na celotnem območju države. Gre za nadgradnjo ukrepov iz obdobja 2014–2020, saj je bilo ugotovljeno, da ne glede na to, da gre za manjše projekte, pristop omogoča uresničevanje široke palete izzivov v različnih okoljih, večjo fleksibilnost pri doseganju ciljev in odgovarja dejanskim potrebam lokalnih območij.

LAS pri pripravi SLR izhaja iz ključnih izzivov, ki so prepoznani na območju. Vlaganja bodo namenjena izgradnji vključujoče družbe in nadaljnji celostni družbeno-gospodarski razvoj v območju LAS, s posebno pozornostjo na zmanjšanju razlik med socialno-ekonomsko prikrajšanimi osebami in območji. Cilji in izvedbeni ukrepi so izpeljani iz prepoznanih potreb lokalnega partnerstva in so podrobneje predstavljeni v odstavkih spodaj. Prav tako tudi sama priprava in izvedba ukrepov poteka po načelu »od spodaj navzgor«, s čimer smo omogočili, da so že v procesu priprave (in kasneje tudi izvedbe) aktivno vključeni deležniki na nižjih ravneh zaradi boljšega poznavanja lokalnih izzivov in potencialov ključnega pomena za zmanjšanje razvojnih razlik na lokalni ravni.

SLR je pripravljena v skladu s ciljema:

- **za sklad ESRR** SLR prispeva k Programu EKP, in sicer k Specifičnem cilju 9.2: Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja.
- **za sklad EKSRP** SLR pripeva k Specifičnemu cilju SC8: Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno s participacijo žensk v kmetovanju, socialne vključenosti in lokalnega razvoja na podeželju, vključno s krožnim biogospodarstvom in trajnostnim gozdarstvom.

**Dodana vrednost CLLD/LEADER** za območje LAS Od Pohorja do Bohorja je doseganje navedenih ciljev z ukrepi, ki naslavljajo potrebe in izzive na podeželju, kot so razvoj trajnostnega kmetijstva z namenom povečanja lokalne samooskrbe, razvoj odgovornega podjetništva in turizma, dvig kvalitete življenja na vseh družbenih področjih, varovanje in ohranjanje narave in naravne dediščine in varovanje kulturne dediščine.

**Inovativen značaj** SLR LAS Od Pohorja do Bohorja je v omogočanju izvedbe raznovrstnih projektov s sodelovanjem različnih sektorjev in z rabo lokalnih virov in razvojem potencialov, prenosom primerov dobrih praks in prilagoditev le teh glede na zaznane potrebe območja LAS, novimi rešitvami, digitalizacijo, ipd..

### Prispevek SLR k celovitemu razvoju območja in usklajenost z razvojnimi programi

SLR LAS Od Pohorja do Bohorja je usklajena z naslednjimi razvojnimi programi na nacionalni in regionalni ravni:

- Strategijo razvoja Slovenije 2030
- strateškim načrtom skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo
- Prispevek k programu Evropske kohezijske politike, in sicer k specifičnemu cilju 9.2
- Strategijo »od vil do vilic«
- Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030
- Listino EU o temeljnih človekovih pravicah
- Dolgoročno vizijo za podeželska območja do 2040
- Regionalnim razvojnim programom Savinjske razvojne regije 2021–2027

#### *Usklajenost s Strategijo razvoja Slovenije 2030*

SLR LAS je usklajena tako s cilji kot s strateškimi usmeritvami Strategije razvoja Slovenije 2030. Njen osrednji cilj je zagotoviti kakovostno življenje za vse, ki ga je mogoče uresničiti z uravnoteženim gospodarskim, družbenim in okoljskim razvojem, ki upošteva omejitve in zmožnosti planeta ter ustvarja pogoje in priložnosti za sedanje in prihodnje rodove.



#### *Usklajenost s strateškim načrtom skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo*

SLR sledi pristopom LEADER/CLLD, ki je usmerjen predvsem v spodbujanje zaposlovanja na podeželju, večji socialni vključenosti prebivalcev, ohranjanju dediščine na podeželju, trajnostnih oblik turizma, spodbujanju medgeneracijskega sodelovanja in različnih socialnih ter »pametnih« storitev po konceptu Pametnih vasi.

#### *Usklajenost s Programom Evropske kohezijske politike*

SLR podpira projekte za oblikovanje in spodbujanje trajnostnih oblik lokalnega podjetništva, turizma, varovanja naravne in kulturne dediščine, revitalizacije javnih površin za skupno uporabo, preventivo in varovanje zdravja, medgeneracijsko sodelovanje, krepitve kompetenc, skrb za starejše, mlade in druge prikrajšane skupine ter socialni vključenosti.

#### *Usklajenost s Strategijo »od vil do vilic«*

SLR je usklajena s Strategijo »od vil do vilic«, saj sledi njenim ciljem po zagotavljanju stabilnosti preskrbe z varno in kakovostno hrano, razvoja lokalnih dobavnih verig, zdrave prehrane in trajnostne porabe hrane s čim manjšimi količinami zavržene hrane.

#### *Usklajenost s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030*

SLR je usklajena s Strategijo EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, saj sledi njenim ciljem ohranjanja biotske raznovrstnosti, preprečevanje širjenja tujerodnih invazivnih vrst, zmanjševanja onesnaženosti, ozelenjevanja mestnih površin, spodbujanja ekološkega kmetijstva in varovanja ekosistemov.

#### *Usklajenost z Listino EU o temeljnih človekovih pravicah*

SLR je usklajena z Listino EU o temeljnih človekovih pravicah, saj prav tako zasleduje načela enakopravnosti, prepoved diskriminacije, enakost moških in žensk na vseh področjih, strmenje k vključenosti ranljivih skupin (zlasti otroci in starejši), varovanje zdravja in visoke ravni kakovosti življenjskega okolja.

#### *Usklajenost z Dolgoročno vizijo za podeželska območja do 2040*

SLR je usklajena z Dolgoročno vizijo za podeželska območja do 2040, saj zasleduje cilje močnejšega, odpornejšega, bolj povezanega in uspešnega podeželja. To pomeni dostop do storitev vsem, digitalizacija, mobilnost, odpornost na podnebne spremembe, trajnostna proizvodnja hrane, diverzifikacija kmetijstva ipd.

Podpora za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (LEADER/CLLD), iz skladov EKSRP in ESRR, je po Uredbi namenjena za:

- izvajanje projektov, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru strategije lokalnega razvoja,
- upravljanje, spremljanje in vrednotenje strategije in njene animacije.

### **5.1. Opis ciljev in ukrepov SLR, vključno z določitvijo mejnikov in ciljnih vrednosti kazalnikov**

Na podlagi opravljene analize območja LAS, SWOT analize, analize potreb in potencialov območja LAS smo oblikovali naslednje tri cilje Strategije lokalnega razvoja Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja:

#### **1. Spodbujanje razvoja trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma**

Z uresničevanjem cilja želimo spodbuditi razvoj trajnostnega kmetijstva z namenom povečanja lokalne samooskrbe, krajšanje dobavnih verig in dvig prehranske kvalitete območja LAS Od Pohorja do Bohorja. Prav tako uresničevanje cilja prispeva k razvoju odgovornega podjetništva na podeželju s poudarkom na krožnem gospodarstvu in socialnem podjetništvu. Na področju turizma pa uresničevanje cilja spodbuja razvoj dodatne turistične ponudbe, ki temelji na butičnosti, aktivnim počitnicam v naravnem okolju ter povezovanju turizma s kulturo, športom in drugimi družbenimi dejavnostmi. Uresničitev cilja bo imela pozitiven učinek na ekonomski položaj prebivalcev območja LAS Od Pohorja do Bohorja.

#### **2. Dvig kvalitete bivanja na podeželju in urbanih okoljih**

Uresničevanje cilja dviga kvalitete bivanja na podeželju in urbanih okoljih bomo spodbudili z ukrepanjem na različnih področjih tako programih in infrastrukturi za mlade, starejše, socialnih programih, zagotavljanjem javne infrastrukture za izvajanje dejavnosti, zdravstveno preventivnih in paliativnih

programih, programih vseživljenjskega izobraževanja, socialni aktivaciji različnih ranljivih skupin, izboljšanje stanja javne infrastrukture za invalidne osebe ter podobno.

### 3. Ohranjanje biotske raznovrstnosti ter varovanje naravne in kulturne dediščine

Z uresničevanjem cilja bomo spodbujali dvig zavesti o pomenu narave, čistega okolja in pomena naravne in kulturne dediščine. Poleg informativno promocijskih aktivnosti bomo spodbujali tudi manjša vlaganja v zaščito naravne in kulturne dediščine ter z ukrepi digitalizacije ter fizične prezentacije promovirali pomen dediščine med prebivalci, obiskovalci in turisti.

Na podlagi zastavljenih ciljev SLR predvideva naslednje ukrepe:

#### Spodbujanje razvoja trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma

Ukrep 1.1. Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih proizvodov, produktov in storitev ter povezovanje med deležniki

Ukrep 1.2. Krepitev podpornih storitev za razvoj trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma

#### Dvig kvalitete bivanja na podeželju in urbanih okoljih

Ukrep 2.1. Zagotavljanje družbene infrastrukture za izboljšanje bivanjskih pogojev

Ukrep 2.2. Oblikovanje in vzpostavljanje programov za izboljšanje kvalitete življenja

#### Ohranjanje biotske raznovrstnosti ter varovanje naravne in kulturne dediščine

Ukrep 3.1. Programi in manjša vlaganja v zaščito, trajnostno izrabo in upravljanje naravnih virov in naravne dediščine

Ukrep 3.2. Programi in manjša vlaganja v zaščito in trajnostno rabo kulturne dediščine

#### Ukrepi SLR in izbira kazalnikov

Ukrep (vpišite)	Kazalnik (izberite iz spodnjega seznama)	Sklad	Dosežena vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2025 za EKSRP/31. 12. 2024 za ESRR	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2029
Ukrep 1.1. Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih proizvodov, produktov in storitev ter povezovanje med deležniki	R.37 Rast in delovna mesta na podeželju: nova delovna mesta, ki prejemajo podporo v okviru projektov SKP	EKSRP	1	3
Ukrep 1.1. Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih proizvodov, produktov in storitev ter povezovanje med deležniki	Število podprtih oziroma vzpostavljenih zaposlitev/mrež/dogodkov/produktov, ki so namenjeni spodbujanju lokalnega podjetništva (razen nosilcev dejavnosti na kmetiji)	ESRR	0	10
Ukrep 1.2. Krepitev podpornih storitev za razvoj trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma	R.39 Razvoj podeželskega gospodarstva: število podeželskih podjetij, vključno s podjetji na področju biogospodarstva, razvitih s podporo v okviru SKP	EKSRP	4	8
Ukrep 1.2. Krepitev podpornih storitev za razvoj trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma	Število podprtih lokalnih turističnih prireditev/produktov/storitev/programov/m odelov/publikacij	ESRR	0	10
Ukrep 2.1. Zagotavljanje družbene infrastrukture za izboljšanje bivanjskih pogojev	R.41 Povezovanje evropskega podeželja: delež podeželskega prebivalstva, ki ima koristi od boljšega dostopa do storitev in infrastrukture zaradi podpore iz SKP	EKSRP	5.000	10.000

<i>Ukrep 2.1. Zagotavljanje družbene infrastrukture za izboljšanje bivanjskih pogojev</i>	<b>Površina prenovljenih/obnovljenih javnih površin za skupno uporabo</b>	<b>ESRR</b>	<b>0</b>	<b>500</b>
<i>Ukrep 2.2. Oblikovanje in vzpostavljanje programov za izboljšanje kvalitete življenja</i>	<b>R.42 Spodbujanje socialne vključenosti: število oseb, zajetih v projekte socialnega vključevanja, ki prejemajo podporo</b>	<b>EKSRP</b>	<b>100</b>	<b>300</b>
<i>Ukrep 2.2. Oblikovanje in vzpostavljanje programov za izboljšanje kvalitete življenja</i>	<b>Število izvedenih programov/delavnic/prireditvev/dogodkov/u sposabljanj/izobraževanj, namenjenih za socialno vključenost starejših, mladih in drugih ranljivih skupin</b>	<b>ESRR</b>	<b>0</b>	<b>20</b>
<i>Ukrep 3.1. Programi in manjša vlaganja v zaščito, trajnostno izrabo in upravljanje naravnih virov in naravne dediščine</i>	<b>R.27 Okoljska ali podnebna uspešnost zaradi naložb na podeželju: število operacij, ki prispevajo k ciljem na področju okoljske trajnostnosti, ter doseganje blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na podeželju</b>	<b>EKSRP</b>	<b>3</b>	<b>6</b>
<i>Ukrep 3.1. Programi in manjša vlaganja v zaščito, trajnostno izrabo in upravljanje naravnih virov in naravne dediščine</i>	<b>Število izobraževanj/usposabljanj/programov/produktov, ki so namenjeni varovanju okolja in zdravja ter ozaveščanju lokalnega prebivalstva za izboljševanje stanja okolja in zdravja</b>	<b>ESRR</b>	<b>0</b>	<b>20</b>
<i>Ukrep 3.2. Programi in manjša vlaganja v zaščito in trajnostno rabo kulturne dediščine</i>	<b>Število podprtih dejavnosti/dogodkov/produktov/objektov, ki so namenjeni varovanju naravne in kulturne dediščine</b>	<b>ESRR</b>	<b>0</b>	<b>5</b>

<b>Analiza stanja</b>	<b>SWOT</b>	<b>Potrebe in potenciali</b>	<b>Ukrep</b>
Statistični pregled kmetijstva na območju LAS in prispevek deležnikov iz delavnic poglavje 3.2.3	Prednosti: deloma razvita lokalna samooskrba, delež ekološkega kmetovanja, obstoječa in delujoča blagovna znamka	Razvoj trajnostnega kmetijstva z namenom povečanja lokalne samooskrbe	Spodbujanje razvoja trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma
Prispevek deležnikov iz delavnic poglavje 3.2.3	Slabosti: Premajhno redno povpraševanje po lokalni in ekološki hrani, zahtevno območje za kmetijstvo (veliko hribovitih kmetij), slabo povezovanje proizvajalcev in prodajalcev		
Prispevek deležnikov iz delavnic poglavje 3.2.3	Priložnosti: spremembe prehranjevalnih in nakupovalnih navad		
Splošno dejstvo in prispevek deležnikov iz delavnic poglavje 3.2.3	Nevarnosti: okoljske in podnebne spremembe, višje cene ekološke hrane		
Geografska lega poglavje 3.2.1, poglavje 3.2.4., poglavje 3.2.5, poglavje 3.2.6.	Prednosti: Dobra lega ob bližini avtocestnega križa, deloma razvita turistična ponudba v delu območja, porast zasebnih butičnih nastanitev, neokrnjena narava, relativno razvito podjetništvo	Razvoj odgovornega podjetništva in turizma	

poglavje 3.2.4., poglavje 3.2.5, poglavje 3.2.6.	Slabosti: Izseljevanje mladih, slaba trajnostna prometna mobilnost - javni prevoz in kolesarske povezave, pomanjkanje kadra, nezadostni internetni dostopi, neizkoriščeni vsi potenciali za aktivno preživljanje prostega časa v naravi, nepovezanost turističnih ponudnikov ter medsebojno nepoznavanje.		
poglavje 3.2.4., poglavje 3.2.5, poglavje 3.2.6.	Priložnosti: novi trendi v turizmu, ki dajejo prednost butičnim destinacijam z aktivnimi počitnicami so potencial za razvoj dodatne turistične ponudbe na območju.del območja prepoznana turistična desstinacija, razvoj dodatnih namestitev na podeželju, povezovanje kmetijstva in turizma, razvoj novih digitalnih rešitev, naravne danosti za razvoj novih zelenih delovnih mest		
poglavje 3.2.4., poglavje 3.2.5, poglavje 3.2.6.	Nevarnosti: zmanjševanje turistične ponudbe zaradi pomanjkanja ustreznega kadra in visokih stroškov obratovanja, administrativna zahtevnost in birokratizacija še vedno ovirajo marsikatero razvojno pobudo		
poglavje 3.2.7, poglavje 3.2.9.	Prednosti: razvito medsebojno sodelovanje in tesna partnerstva, aktivno vključevanje mladih, žensk in drugih ranljivih skupin, vzpostavljena dobra socialna struktura predvsem v urbanih središčih, že postavljena družbena infrastruktura, razvito društveno življenje na območju		
poglavje 3.2.7, poglavje 3.2.9.	Slabosti: Navkljub relativno zadostni infrastrukturi še vedno pomanjkanje določenih prostorov za kulturno, društveno in športno dejavnost, slaba prilagoditev infrastrukture za invalide, pomanjkanje kapacitet v domovih in dnevnih varstvenih centrov, število aktivnih članov društev pada	Dvig kvalitete življenja na vseh družbenih področjih	Dvig kvalitete bivanja na podeželju in v urbanih okoljih
poglavje 3.2.7, poglavje 3.2.9.	Priložnosti: Opolnomočenje, izobraževanje in usposabljanje vseh deležnikov v skupnosti		

poglavje 3.2.7, poglavje 3.2.9.	Nevarnosti: Težji bivanjski pogoji območja zaradi naravnih danosti ter večje odseljavanje, starajoča se družba, slabše zdravstveno stanje, povečanje zaprtosti posameznikov oziroma individualnost		
poglavje 3.2.1., poglavje 3.2.2.	Prednosti: Neokrnjena narava in kvalitetni vodni viri, Zainteresiranost zasebnih in javnih lastnikov gozdov za določene aktivnosti gozdnega turizma	Varovanje in ohranjanje narave in naravne dediščine	Ohranjanje biotske raznovrstnosti ter varovanje naravne in kulturne dediščine
poglavje 3.2.1., poglavje 3.2.2.	Slabosti: Odnos posameznikov do okolja je še vedno problematičen, nezadostno zbiranje ločenih odpadkov		
poglavje 3.2.1., poglavje 3.2.2.	Priložnosti: Naravne danosti za razvoj novih zelenih delovnih mest		
poglavje 3.2.1., poglavje 3.2.2.	Nevarnosti: Negativne posledice masovnega turizma		
poglavje 3.2.4	Prednosti: Bogata in raznolika kulturna dediščina na območju LAS, snovna in nesnovna.	Varovanje kulturne dediščine	
poglavje 3.2.4	Slabosti: Dostopnost in urejenost objektov kulturne dediščine je velikokrat pomanjkljiva, še vedno premalo prepoznana dediščina, izginjanje starih znanj in obrti		
poglavje 3.2.4	Priložnosti: Obstoječi rokodelci in gojitelji nesnovne dediščine (ljudski pevci, folkloristi, domači kuharji...) so pripravljene prenašati znanje na mlajše		
poglavje 3.2.4	Nevarnosti: Propadanje kulturne dediščine predvsem v privatni lasti zaradi velikih stroškov vzdrževanja in obnove.		

### **Opis ukrepov**

Strategija lokalnega razvoja Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja definira naslednje ukrepe:

#### **Ukrep 1.1. Vzpostavitev pogojev za trženje lokalnih proizvodov, produktov in storitev ter povezovanje med deležniki**

Aktivnosti ukrepa vzpostavitve pogojev za trženje lokalnih proizvodov, produktov in storitev ter povezovanje med deležniki, ki bodo podprte skozi izvajanje strategije, so usmerjene v:

- Razvoj infrastrukture za direktno trženje lokalnih kmetijskih pridelkov in izdelkov: manjše naložbe v lokalne tržnice, mobilne tržnice, nabave prodajnih avtomatov za hrano, oblikovanje skupnih blagovnih znamk za trženje lokalne hrane, razvoj dodatnih storitev na kmetijah, spodbujanje trajnostnega in ekološkega kmetijstva, vzpostavitev lokalnih platform za prodajo lokalne hrane in mreženje deležnikov, krepitev strategije od vil do vilic, digitalizacija na kmetijah...

- Razvoj infrastrukture za razvoj podjetništva na podeželju: manjše naložbe v prostore za podjetništvo (cooworking prostori, pisarne za nova podjetja...), spodbujanje krožnega gospodarstva, socialnega podjetništva, socialnih inovacij, oblikovanje platform za spodbujanje razvoja podjetništva ter mreženja, skupna promocija podjetništva, spodbujanje digitalizacije podjetništva ...
- Razvoj infrastrukture za razvoj turizma: manjše naložbe v turistično infrastrukturo, turistično signalizacijo, razvoj novih turističnih produktov tudi v povezavi s kulturo, športom in storitvami za mlade, spodbujanje razvoja zelenega, butičnega in odgovornega turizma, oblikovanje skupnih turističnih blagovnih znamk, vzpostavitev platform za spodbujanje razvoja turizma ter mreženja, digitalizacija turistične ponudbe ...
- Razvoj skupne infrastrukture za celostni razvoj območja LAS: oblikovanje skupne blagovne znamke, ki zajema celotno območje LAS na področju kmetijstva, podjetništva in turizma, krepitev povezovanja vseh ekonomskih sektorjev in medsebojnega povezovanja, vzpostavitev pametnih vasi, vzpostavitev skupne platforme za mreženje, digitalizacija podeželja ...

Potencialni upravičenci: Kmetije, združenja pridelovalcev in predelovalcev, društva, ponudniki turističnih storitev, podjetniki na podeželju, lokalna skupnost...

### ***Ukrep 1.2. Krepitev podpornih storitev za razvoj trajnostnega kmetijstva, odgovornega podjetništva ter turizma***

Aktivnosti ukrepa se nanašajo predvsem na neinvesticijske vsebine, katerih namen je opolnomočenje, izobraževanje in usposabljanje deležnikov na področju trajnostnega kmetijstva ter odgovornega podjetništva in turizma:

- Izobraževanje in usposabljanje deležnikov v kmetijstvu: razvoj in izvedba izobraževalnih programov, delavnic, seminarjev ter vzpostavitev mrež mentorstev za razvoj trajnostnega kmetijstva, ekološke pridelave in predelave hrane, trženja kmetijskih izdelkov, uporabe digitalnih tehnologij v kmetijstvu...
- Izobraževanje in usposabljanje deležnikov v podjetijstvu: razvoj in izvedba izobraževalnih programov, delavnic, seminarjev ter vzpostavitev mrež mentorstev za razvoj odgovornega podjetništva, krožnega gospodarstva in socialnega podjetništva s poudarkom na socialnih inovacijah, uporabe digitalnih vsebin podjetijstva...
- Izobraževanje in usposabljanje deležnikov v turizmu: razvoj in izvedba izobraževalnih programov, delavnic seminarjev ter vzpostavitev mrež mentorstev za razvoj zelenega in butičnega turizma, ki vključuje kulturne, športne in rekreacijske vsebine ter mladinski turizem, uporabe digitalnih vsebin v turizmu...
- Spodbujanje inovacij na vseh ekonomskih področjih s poudarkom na socialnih inovacijah, oblikovanju celostnih produktov, ki imajo večji družbeni učinek, so trajnostni in družbeno ter okoljsko odgovorni.
- Potencialni upravičenci: Kmetije, združenja pridelovalcev in predelovalcev, društva, ponudniki turističnih storitev, podjetniki na podeželju, podporne organizacije, lokalna skupnost...

### ***Ukrep 2.1. Zagotavljanje družbene infrastrukture za izboljšanje bivanjskih pogojev***

Ukrep predvideva nadgradnjo in manjša vlaganja v skupno družbeno infrastrukturo, ki je namenjena večjemu številu uporabnikov in je dostopna vsem prebivalcem območja LAS. Ukrep je namenjen predvsem aktivnostim oziroma manjšim vlaganjem, ki spodbujajo sodelovanje med različnimi ranljivimi skupinami, skupno uporabo prostorov, organizacijo kulturnih, športnih, socialnih ali družabnih dogodkov. Poseben poudarek bo na aktivnostih oziroma vlaganjih v prostore za izvajanje medgeneracijskega povezovanja ter nadgradnji in prilagoditvi javne infrastrukture za invalide. Prav tako se bo spodbujalo razvoj parkov, tematskih poti ter ostalih javno dostopnih prostorov, ki spodbujajo zdrav način življenja, srečevanje med prebivalci vseh starosti. Tako so predvidene naslednje aktivnosti:

- Vlaganja v prostore za druženje različnih generacij – medgeneracijski prostori.
- Vlaganja v javno športno, kulturno, društveno infrastrukturo.
- Vlaganja v prostore za izvajanje mladinskih aktivnosti.
- Vlaganja v parke, tematske in rekreacijske poti.
- Vlaganja v prostore za izvajanje aktivnosti socialnega varstva in zdravega načina življenja.
- Vlaganja na prilagoditve in nadgradnje javne infrastrukture z namenom izboljšanja dostopnosti za invalide.
- Digitalizacija storitev, ki olajšajo dostop do javnih storitev.

Potencialni upravičenci: društva, mladi, starejši, ženske, invalidi, lokalna skupnost ...

### ***Ukrep 2.2. Oblikovanje in vzpostavljanje programov za izboljšanje kvalitete življenja***

Ukrep predvideva neinvesticijske aktivnosti v oblikovanje in vzpostavljanje ter izvedbo programov, katerih namen je povezovanje prebivalcev LAS, izvajanje skupnih dogodkov in prireditev, izvajanje programov z namenom izboljšanja stanja ranljivih ciljnih skupin, opolnomočenje prebivalstva s poudarkom na starejših, mladih, ženskah in invalidih. Prav tako bomo še posebej spodbujali programe socialne aktivacije mladih in starejših, programe vseživljenjskega učenja in usposabljanja, pridobivanje digitalnih veščin. Poseben poudarek bomo dali tudi oblikovanju in izvajanju programov dnevne oskrbe za starejše ter paliativni oskrbi. Tako se bodo podpirale predvsem aktivnosti:

- Oblikovanje trajnih programov za ranljive ciljne skupine z namenom izboljšanja kvalitete življenja.
- Oblikovanje trajnih programov za medgeneracijsko sodelovanje, programe socialnega varstva, promocije zdravega načina življenja, programe paliativne oskrbe.
- Oblikovanje trajnih programov za socialno aktivacijo predvsem starejših in mladih.
- Spodbujanje izvajanja dogodkov in prireditev, katerih namen je srečevanje vseh prebivalcev območja.
- Programi vseživljenjskega učenja, prenosu starih znanj, usposabljanj ter programov za opolnomočenje prebivalcev ter dvig digitalnih kompetenc.

Potencialni upravičenci: društva, mladi, starejši, ženske, invalidi, lokalna skupnost ...

### ***Ukrep 3.1. Programi in manjša vlaganja v zaščito, trajnostno izrabo in upravljanje naravnih virov in naravne dediščine***

Z ukrepom želimo spodbujati programe in manjša vlaganja za ohranjanje okolja, zaščito in trajnostno rabo in upravljanje naravnih virov, prilagajanj na podnebne spremembe in zmanjševanje tveganj, ki jih prinašajo. Skozi ukrep tako želimo spodbujati predvsem naslednje aktivnosti:

- Manjša vlaganja v zaščito naravne dediščine (manjša dela za zaščito naravne dediščine, razlagalne in informacijske table ...) in zeleno infrastrukturo.
- Ozelenitev urbanih središč in zmanjševanje pregrevanja središč.
- Dvig ozaveščenosti o varovanju okolja ter narave z izvajanjem promocijskih aktivnosti, izobraževanj in dogodkov za splošno javnost.
- Opolnomočenje skupnosti za izvajanje ukrepov in aktivnosti za zaščito, trajnostno izrabo in upravljanje z naravnimi viri in naravno dediščino vključno z ponovno uporabo in recikliranjem.
- Usposabljanje in izobraževanje deležnikov s področja prilagajanja na podnebne spremembe in tveganja povezana z njimi.
- Digitalizacijo na področju varovanja okolja, zaščite naravne dediščine, monitoringa in podobno.

Potencialni upravičenci: društva, lastniki zemljišč, naravovarstvene organizacije, lokalna skupnost ...

### **Ukrep 3.2. Programi in manjša vlaganja v zaščito in trajnostno rabo kulturne dediščine**

U ukrepom želimo spodbujati aktivnosti, ki so povezane z manjšimi vlaganji v zaščito in trajnostno rabo kulturne dediščine z namenom ohranjanja premične in nepremične snovne in nesnovne dediščine. Z ukrepom bomo spodbujali predvsem naslednje aktivnosti:

- Manjša vlaganja v zaščito, trajnostno rabo in promocijo kulturne dediščine.
- Digitalizacijo kulturne dediščine.
- Raziskovanje nesnovne dediščine in njihovo registracijo.
- Opolnomočenje skupnosti za izvajanje aktivnosti za zaščito in trajnostno rabo kulturne dediščine z namenom zmanjševanja negativnih vplivov same rabe.
- Promocija kulturne dediščine z namenom zavedanja pomena za območje in njegove identitete.

Potencialni upravičenci: lastniki objektov, posamezniki s tradicionalnimi znanji, društva, organizacije, lokalna skupnost ...

Skozi izvajanje SLR se ne bodo financirale naložbe v infrastrukturo, kot so javna cestna, komunalna in vodovodna infrastruktura, ki izhajajo iz zakona, ki ureja lokalno samoupravo. Prav tako bodo vsi projekti morali izkazovati skupni interes, vključevati skupino upravičencev, omogočati prosti dostop javnosti do rezultatov projekta, izkazovati inovativne značilnosti projekta na lokalni ravni območje in prebivalce območja LAS. SLR Od Pohorja do Bohorja ne bo podpiral projekte, ki se lahko financirajo iz drugih programov, kot na primer intervencije po SKP za kmetijska gospodarstva.

Specifična dodana vrednost SLR glede na glavne vrednosti pristopa LEADER/CLLD:

#### **1. Izboljšanje socialni kapital**

Skozi izvajanje SLR LAS Od Pohorja do Bohorja bomo krepili in ustanavljali nove mreže, gradili skupno identiteto vrednot, identiteto območja ter spodbujali sodelovanje med ljudmi in organizacijami. Z izvajanjem SLR želimo opolnomočiti posameznike in organizacije za aktivno sodelovanje v skupnosti in skupnemu strmenju h kvalitetnejšemu življenju za vse družbene skupine.

#### **2. Izboljšanje lokalnega upravljanja**

Z izvajanjem SLR in izvajanjem projektov, financiranih skozi pristop LEADER/CLLD bomo krepili upravljalne sposobnosti območja. LAS bo vsem prebivalcem in organizacijam na območju nudil ustrezno podporo pri njihovem vključevanju v izvajanje SLR, promoviral pristop LEADER/CLLD, transparentno in učinkovito vodil izvajanje SLR in delovanje LAS, spodbujal inovativne pristope k zadovoljitvi potreb izraženih v SLR. Prav tako bo krepil znanje in kompetence zaposlenih z namenom učinkovitega upravljanja.

#### **3. Izboljšani rezultati in učinki politik**

LAS preko izvajanja SLR ustvarja pogoje za učinkovito izvajanje razvoja od spodaj navzgor, kar je v primerjavi s klasičnim razvojnimi pristopom učinkovitejše in transparentnejše. Prav tako so prebivalci oziroma deležniki neposredno vključeni v razvoj svojega okolja, kar v drugih pristopih ni možno. Projekti financirani preko pristopa LEADER/CLLD v okviru te strategije imajo večje sinergijske učinke na skupnost, se izhajajo iz neposredno izraženih potreb skupnosti in jih skupnost tudi izvaja.

## **5.2. Opis izvajanja operacij**

Projekti morajo biti skladni s cilji skladov EKSRP in ESRR in morajo naslavljaliti potrebe določene v odobreni SLR ter zasledovati ukrepe SLR. Cilji projekta morajo biti merljivi z jasnimi učinki in rezultati. Cilji opredeljeni v SLR so v medsebojni odvisnosti, saj izvedba posameznega projekta lahko prispeva k doseganju več ciljev, s tovrstnim povezovanjem dosegamo komplementarne in multiplikativne učinke. LAS Od Pohorja do Bohorja bo tako v programskem obdobju do leta 2021–2027 v okviru SLR izvajal projekte z dodano vrednostjo za območje LAS na način:

### **a) Projekti, izbrani preko javnega poziva**

Postopek izbora projektov poteka v štirih korakih:

- zbiranje predlogov projektov (postopek izvedbe javnega poziva),
- preveritev popolnosti in ustreznosti projektov,



- ocenjevanje in razvrščanje predlogov projektov s strani ocenjevalne komisije ter izbor projektov s strani Upravnega odbora LAS,
- posredovanje izbora projektov v potrditev pristojnemu organu za končno odobritev projekta, in sicer ARSKTRP (Agencija republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja) za sklad EKSRP oz. MKRR (Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj) za sklad ESRR.

#### Postopek izvedbe javnega poziva

Podlaga za objavo Javnega poziva za izbor projektov je s strani Organov upravljanja pristojnih skladov, z odločbo potrjena SLR Od Pohorja do Bohorja za obdobje 2021-2027.

Pred objavo javnega poziva bo čistopis javnega poziva potrdil Upravni odbor, ki bo tudi določil način in rok objave javnega poziva. Javni poziv se objavi na spletni strani LAS ter v sredstvih javnega obveščanja. Javni poziv objavi LAS praviloma enkrat letno za posamezni sklad oz. do porabe sredstev, lahko pa Upravni odbor določi, da se javni pozivi objavljajo po drugačni dinamiki. Vodilni partner LAS pripravi in objavi javni poziv za izbor projektov za območje LAS najmanj na spletni strani LAS. Javni poziv za izbor projektov mora biti odprt najmanj 30 dni pred postopkom za izbor projektov.

Projekt je izbran in potrjen s strani organov LAS na podlagi nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižja interesov ter zagotavljajo, da noben od treh sektorjev, kot jih določa odobrena SLR, ne nadzoruje odločitev o izbiri projekta. Pri tem se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije.

#### Pregled formalne ustreznosti in popolnosti vlog

Pregled vlog poteka večstopenjsko:

1. pregled formalne ustreznosti vlog (administrativna kontrola) in popolnosti prispelih vlog v skladu z javnim pozivom,
2. ocenjevanje projektov na podlagi vnaprej določenih meril,
3. obveščanje prijaviteljev o izbiri oz. ne izbiri projektov za sofinanciranje,
4. izbor projektov za sofinanciranje.

Ocenjevalna komisija oziroma skladno z 19. členom Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja lahko tudi vodilni partner preveri ali so vloge prispеле pravočasno in ali so ovojnice (kuverte) pravilno izpolnjene ter odpre pravočasne in pravilno označene vloge. Nepravilno označene vloge se neodprte vrnejo prijavitelju. Odpiranje vlog, ki prispejo na naslov določen v javnem pozivu, ni javno in bo potekalo na sedežu LAS. Vsaka prispela vloga je označena z zaporedno številko glede na datum in čas prispetja.

Ocenjevalna komisija oziroma vodilni partner najprej preveri administrativno ustreznost projekta in v primeru nepopolne lahko prijavitelje pisno pozove na dopolnitev vloge.

Ocenjevalna komisija nato ugotavlja upravičenost projekta na podlagi splošnih pogojev, ki jih mora izpolnjevati projekt, da je upravičen, da se uvrsti v postopek ocenjevanja. Splošni pogoji so hkrati izločitveni pogoji. V primeru, da projekt ni skladen z zahtevami splošnih pogojev, se tak projekt zavrne ter izloči iz nadaljnega ocenjevanja.

Postopek ocenjevanje kakovosti projektov na podlagi vnaprej določenih meril. V postopek ocenjevanja kakovosti projektov se posredujejo samo administrativno popolne in upravičene vloge in sicer po vrstnem redu prispetja. Popolne vloge obravnava in oceni Ocenjevalna komisija, ki lahko pred končno odločitvijo o izbiri projekta zahteva dodatne obrazložitve oz. utemeljitve in/ali dokazila, ki jih je potrebno izpolniti pred predložitvijo izbire.

Ocenjevalna komisija oceni posamezne vloge na podlagi pravilnika. Merila za ugotavljanje kakovosti projektov so točkovana. Praviloma se sofinancirajo projekti, ki so pri ocenjevanju zbrali največ točk, in sicer do porabe razpisanih sredstev.

Ocenjevalna komisija izdelava poročilo (zapisnik) in pripravi predlog seznama projektov za sofinanciranje (za posamezni sklad) za posamezni javni poziv.

Ocenjevalna komisija v 8 dneh od zaključka ocenjevanja posreduje Upravnemu odboru poročilo (zapisnik) o delu in predlog seznama projektov za sofinanciranje za posamezni sklad.

#### Postopek obravnave vlog in potrjevanja projektov

Upravni odbor LAS obravnava seznam projektov, ki so predlagani za sofinanciranje. V postopku obravnave lahko Upravni odbor LAS zahteva vpogled v posamezne vloge ali od Ocenjevalne komisije zahteva dodatna pojasnila. Upravni odbor LAS na podlagi poročil in predloga seznama projektov za sofinanciranje Ocenjevalne komisije, odloči o izboru projektov za sofinanciranje v skladu s predpisanim postopkom v internem pravilniku. V kolikor ni določeno drugače, organi LAS lahko odločajo, če je prisotnih več kot polovica članov organa, odločitve pa sprejemajo z navadno večino prisotnih članov. Vsak član organa LAS ima pri glasovanju en glas in glasuje v okviru svojega sektorja (javni, gospodarski, socialni). Odločitve na nivoju sektorjev se pretvorijo v skupni glas sektorja. Sklep je podprt, če ga potrdita vsaj dva od treh sektorjev. Pri odločanju v LAS nima nobena posamezna interesna skupina več kot 49% glasov. Po določbi člena 31.2(b) Uredbe 2021/1060/EU morajo najmanj 50% glasov prispevati partnerji, ki niso javni organi.

Člani organov LAS se pri svojem delu izogibajo navzkrižju interesov in se izločijo iz tistih faz odločanja, s katerimi bi do navzkrižja lahko prišlo.

Upravni odbor LAS pisno s sklepom obvesti prijavitelje glede izbire oz. ne izbire projektov. Prijavitelj ima v petnajstih (15) dneh od prejema sklepa o odločitvi glede izbire oz. ne izbire projekta pravico vložiti pritožbo na Upravni odbor LAS. V svoji pritožbi mora natančno opredeliti in utemeljiti razloge, zaradi katerih je pritožba vložena. V kolikor želi prijavitelj po prejemu sklepa glede izbire oz. ne izbire projekta, vpogled v svoj ocenjevalni list, mora podati pisno prošnjo Upravnemu odboru LAS. Možen je vpogled v skupne ocene po posameznem specifičnem merilu prijavljenega projekta ob prisotnosti predsednika LAS, pri čemer dokumenta ni dovoljeno kopirati ali fotografirati. Vpogled v ocenjevalne liste ostalih prijaviteljev ni možen. Predmet pritožbe ne morejo biti postavljeni pogoji in temeljna merila za ocenjevanje. O pritožbi na 1. stopnji odloča Upravni odbor LAS v tridesetih dneh od vložitve pritožbe. O pritožbi na 2. stopnji odloča Skupščina LAS. Odločitev je dokončna.

Podatki o odobrenih projektih se objavijo na spletni strani LAS po zaključku postopka izbora projektov. Vodilni partner v imenu LAS posreduje predlog projektov za sofinanciranje v potrditev organu pristojnemu za končno potrditev, in sicer na ARSKTRP ali na MKRR. Vodilni partner LAS vloži vloge preko informacijskega sistema pristojnemu organu. Pristojni organ odloča o odobritvi oziroma zavrnitvi projekta. V odločbi/pogodbi o odobritvi projekta se določi višina sredstev, rok za vložitev zahtevka za sofinanciranje, pogoje za upravičenost ter višino sredstev, ki se izvajajo v skladu s pravili državnih pomoči.

#### Merila za izbor projektov

Merila za izbor projektov temeljijo na prispevku k:

- doseganju cilja in namena intervencije LEADER za sklad za sklad EKSRP in ukrepa CLLD za sklad ESRR,
- doseganju ciljev in ukrepov SLR,
- okoljski trajnosti,
- socialni vzdržnosti,
- enakopravni vključenosti različnih partnerjev,
- inovativnosti,
- vplivu oziroma dodani vrednosti na območje LAS,
- družbeni spremembi ter k dvigu družbene ozaveščenosti (za sklad ESRR).

Merila za izbor projektov v okviru SLR, postopek izbora in potrjevanja projektov, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora, se podrobneje opredelijo v internih dokumentih LAS in se objavijo na spletni strani LAS.

#### **b) Projekti, katerih upravičenec je LAS**

Projekti, katerih upravičenec je LAS, se lahko izberejo neposredno, brez javnega poziva za izbor projektov, v kolikor je upravičenec LAS in izvaja projekte v skladu z odobreno SLR, če ima to korist za celotno območje LAS, je to v interesu območja in uresničevanja ciljev SLR oziroma, če je sodelovanje

celotnega LAS potrebno za izvedljivost ali uspeh projekta. LAS pri tem zagotavlja načelo ločevanja funkcij in preprečevanja navzkrižja interesov.

Merila za izbor projektov v okviru SLR, postopek izbora in potrjevanja projektov, katerih upravičenec je LAS, vključno z opisom zagotavljanja transparentnosti in preprečevanja konfliktov interesa ter drugi opisi izbora, se podrobneje opredelijo v internih dokumentih LAS in se objavijo na spletni strani LAS.

O pobudah in projektnih idejah za skupne projekte, katerih prijavitelj je LAS, odloča Upravni odbor LAS in jih da v potrditev Skupščini. Tovrstni projekti gredo direktno v potrditev na ARSKTRP ali MKRR.

### **c) Projekti sodelovanja LAS**

LAS lahko izvaja tudi projekte sodelovanja LAS brez javnega poziva za izbor projektov in na podlagi odobrenih SLR. Projekti sodelovanja LAS morajo biti neinvesticijske narave in izvedeni na upravičenem območju LAS, projekt se lahko izvaja tudi na območju sodelujočega LAS.

Upravičenci do podpore projektov sodelovanja LAS so za sklad ESRR LAS, za sklad EKSRP pa so lahko upravičenci tudi člani LAS.

LAS izvede vsaj en projekt sodelovanja, ne glede na sklad EKSRP ali ESRR, oziroma ima na voljo največ 15 odstotkov finančnega okvirja SLR, namenjenega za podporo Izvajanje projektov, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru SLR. Projekt sodelovanja LAS za sklad EKSRP predloži v potrditev na ARSKTRP, skladno z določbami zakona, ki ureja kmetijstvo. LAS Od Pohorja do Bohorja bo izvajal projekte sodelovanja samo na sklad EKSRP.

Predvideno je sodelovanje z LAS znotraj RS (medregionalno sodelovanje) ter tudi na območju EU (sodelovanje z LAS v tujini). Vsebine, ki bodo podprte preko projektov sodelovanja so naslednje: lokalna samooskrba in povezane vsebine, trajnostni turizem, sodobni pristopi trženja na področju turizma in kmetijstva in podobno.

## 6. OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR

V pripravo strategije so bili vključeni vsi sektorji iz celotnega območja LAS Od Pohorja do Bohorja. Tako smo v vseh sedmih lokalnih skupnosti organizirali delavnice za pripravo SLR, in sicer:

- Zreče, 22. 3. 2023
- Vitanje, 20. 4. 2023
- Šentjur, 28. 3. 2023
- Slovenske Konjice, 29. 3. 2023
- Oplotnica, 4. 4. 2023
- Dobrna, 11. 4. 2023
- Dobje, 13. 4. 2023

Na vse delavnice smo poleg članov vabili tudi druge deležnike iz posameznih lokalnih okolij in so bile prisotne skupine mladih, žensk in člani ranljivih skupin, kar je razvidno iz poročil posameznih delavnic. Na delavnicah so bili prisotni predstavniki vseh sektorjev. Še posebej smo vabili tudi ostale sektorske organizacije, tako so na delavnicah sodelovali:

- Društvo Hospic
- CUDV Dobrna
- KGZS Zavod Celje
- Šolski center Slovenske Konjice – Zreče
- Društvo invalidov
- Mladinski center Dravinjske doline
- Društva kmečkih žena

Pri pridobivanju podatkov za analitični del SLR smo se posluževali statističnih podatkov, ki so na voljo na Statističnem uradu RS, Zavodu za zaposlovanje, AJPES-u, Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, spletnih straneh ministrstev (MKGP, MNVP), občin in javnih zavodov na območju in drugih inštitucij.

S področja digitalizacije smo aktivno sodelovali z Oddelkom za geografijo, Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je za območje LAS Od Pohorja do Bohorja pripravila Študijo primera, ki je bila osnova za analizo stanja digitalizacije na območju LAS Od Pohorja do Bohorja.

Po končanih delavnicah za pripravo SLR smo v maju objavili javni poziv za zbiranje projektnih predlogov in prejeli 56 različnih projektnih predlogov, ki smo jih vključili v analizo potreb in potencialov območja LAS in na njihovi podlagi oblikovali ukrepe in kazalnike.

V maju 2023 je v Gradcu potekal posvet na temo strategije pametnih vasi in obnovljive energije. Govora je bilo o predlogih implementacije strategije pametnih vasi v podeželska okolja, ki vključujejo potencial in raznolikost območij, v katerih bi se sistem pametnih vasi vzpostavil. Načrtovanje in organizacija strategije potrebuje celovito podporo lokalne skupnosti, delovnih skupin, ki skrbijo za dobrobit skupnosti in okolja, ter platformo (slovenskih, evropskih) deležnikov, kot so LASi, ministrstva za kmetijstvo, mreže skupne kmetijske politike. Novi pristopi »pameti« ('smartness'; bistroumnost) omogočajo k tehnološkemu napredku, digitalizaciji, večji vključenosti mladih v lokalne skupnosti ter financiranje iz različnih skladov (ministrstva, občine, LAS, LEADER/CLLD projekti, zasebni, ter neodvisni skladi). Projekti pametnih vasi in obnovljive energije omogočajo projekte, ki so za dobrobit skupnosti in hkrati prikazujejo tematski napredek družbe. Pristope, predstavljene na posvetu smo vključili v pripravo same strategije.

## **7. OPIS SISTEMA UPRAVLJANJA LAS, VKLJUČNO Z UPRAVLJANJEM, SPREMLJANJEM IN VREDNOTENJEM, KI DOKAZUJEJO ZMOGLJIVOST LAS ZA IZVAJANJE SLR**

### **7.1. Opis postopka določitve vodilnega partnerja LAS in navedba kadrovskih zmogljivosti, virov financiranja, izkušenj in znanj**

Skladno s sklepom skupščine LAS Od Pohorja do Bohorja in podpisano Pogodbo o nadaljevanju delovanja Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja ter Aneksom št. 2 k Pogodbi o nalogah vodilnega partnerja pri Lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja« naloge vodilnega partnerja opravlja Razvojna agencija Kozjansko. Vodilni partner je pristojen za upravljanje LAS.

Naloge vodilnega partnerja LAS, kot izhajajo iz Uredbe 1060/2021/EU (člen 33 (3)), so:

- a. krepitev zmogljivosti lokalnih akterjev za razvoj in izvajanje operacij;
- b. priprava nediskriminatornega in preglednega izbirnega postopka in meril, ki preprečujejo navzkrižja interesov ter zagotavljajo, da nobena posamezna interesna skupina ne nadzoruje odločitev o izbiri;
- c. priprava in objava razpisov za zbiranje predlogov;
- d. izbor operacij in določitev zneska podpore ter predložitev predlogov telesu, odgovornemu za končno preverjanje upravičenosti pred odobritvijo;
- e. spremljanje napredka pri doseganju ciljev strategije;
- f. vrednotenje izvajanja strategije.

Razvojna agencija Kozjansko je javni zavod in je bil ustanovljen konec leta 1999 (vpis v sodni register izveden junija 2000) z namenom pospeševanja podjetništva, malega gospodarstva in turizma na območju občin Dobje in Šentjur, povezovanja podjetnikov in podjetij z občinama, Obrtno in Gospodarsko zbornico Slovenije, kakor tudi z državnimi in drugimi institucijami, ki vplivajo na gospodarski razvoj.

Javni zavod je ustanovljen za izvajanje naslednjih nalog v javnem interesu:

- izvajanje programov, projektov in izobraževanja na področju pospeševanja podjetništva, razvoja podeželja in konkurenčnosti na lokalni ravni,
- sodelovanje pri pripravi regionalnega razvojnega programa za območje statistične regije in pri pripravi državnih razvojnih dokumentov,
- priprava območnega razvojnega programa za območno razvojno partnerstvo,
- priprava izvedbenega načrta območnega in razvojnega regionalnega razvojnega programa,
- koordinacija in razvoj območnega razvojnega partnerstva,
- zastopanje območnega razvojnega partnerstva na vseh nivojih,
- opravljanje splošnih, informativnih, svetovalnih in pospeševalnih nalog pri spodbujanju razvoja regije in lokalnih skupnosti,
- svetovanje in pomoč pri prijavi projektov na razpise za dodeljevanje regionalnih spodbud,
- opravljanje administrativnih, strokovnih in tehničnih nalog pri pripravi in izvedbi razvojnih projektov,
- izvajanje drugih programov in projektov regionalnih in območnih razvojnih programov,
- organiziranje in koordinacija drugih nalog v javnem interesu s področja regionalne politike po predhodni potrditvi s strani organa, pristojnega za regionalni razvoj,
- strokovna pomoč lokalnim skupnostim pri načrtovanju in uresničevanju razvojnih projektov,
- organizacija in iskanje finančnih virov na lokalnem, regionalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju,
- svetovanje in priprava projektov ter drugih ponudb na razpise za dodeljevanje spodbud, zlasti strukturnih, kohezijskih in drugih skladov EU,
- koordinacija aktivnosti in izdelava lokalnih razvojnih strategij,
- izvajanje sektorskih politik na lokalni ravni,
- promocija podjetniške kulture,

- povezovanje različnih institucij in vzpostavljanje razvojnih partnerstev za spodbujanje podjetništva na lokalni ravni,
- izvajanje celovitih podpornih storitev za podjetja in potencialne podjetnike,
- zagotavljanje ugodnejših prostorskih in tehničnih pogojev za nastajanje in delovanje podjetij v zgodnjih fazah razvoja,
- povezovanje razpoložljivih kapacitet na področju raziskovanja in razvoja,
- svetovanje in razvoj pogojev za inovativno dejavnost,
- spodbujanje razvoja turizma na območju,
- skupno načrtovanje, oblikovanje in trženje turistične ponudbe območja,
- izvajanje strokovnega dela in koordinacija aktivnosti TIC Šentjur,
- opravljanje mladinskih dejavnosti,
- izvajanje podpornega okolja za razvoj podjetništva (ti. podjetniški inkubator),
- izvajanje javno veljavnih programov in drugih programov na področju izobraževanja odraslih,
- druge dejavnosti, katerih izvajanje je v skladu z zakonom in potrebami javnega interesa.

Poleg tega RA Kozjansko nudi strokovno pomoč pri različnih razvojnih aktivnostih na območju občin lokalne akcijske skupine (LAS) Od Pohorja do Bohorja, v kateri se povezujejo območja občin Dobje, Dobrna, Oplotnica, Slovenske Konjice, Šentjur, Vitanje in Zreče in opravlja nalogo vodilnega partnerja LAS Od Pohorja do Bohorja. Na območju subregije Obsotelje in Kozjansko v okviru Območnega razvojnega partnerstva Obsotelje in Kozjansko (ORP) deluje v partnerstvu z Razvojno agencijo Sotla kot mrežna povezava razvojnih agencij (MRAKO) ter razvija medsebojne povezave in sodelovanje med nosilci ter lokalnim in širšim regijskim, slovenskim in evropskim okoljem, s čimer se omogoča doseganje boljših rezultatov tako za posameznike kot za širšo skupnost.

Delo javnega zavoda je programsko organizirano po posameznih projektnih enotah, skladno s tem tudi po med seboj povezanih vsebinskih sklopih, organizirane preko projektnega dela.

V sklopu zavoda delujejo naslednje samo samostojne organizacijske enote (OE):

- OE Ljudska univerza Šentjur,
- OE Podjetniški inkubator Šentjur,
- OE Mladinski center Šentjur in
- OE Turistično-informacijski center Šentjur.

OE Mladinski center Šentjur deluje v prostorih v okviru Podjetniškega inkubatorja Šentjur, Mestni trg 2, Šentjur ter v prostorih Aktivatorja na lokaciji Dušana Kvedra 23, Šentjur. OE Turistično informacijski center Šentjur ima svoje prostore v pritličju stavbe v Ulici skladateljev Ipavcev 17, Šentjur. OE Ljudska univerza Šentjur deluje v prostorih na lokaciji Mestni trg 5, Šentjur ter OE Podjetniški inkubator Šentjur deluje na lokaciji Mestni trg 2, Šentjur ter od decembra 2022 še v prostorih Podjetniškega inkubatorja Aurea Gorica pri Slivnici, Gorica pri Slivnici 28, Gorica pri Slivnici. Aktivnosti programa CLLD, za potrebe izvajanja funkcije vodilnega partnerja LAS Od Pohorja do Bohorja in Centra za upravljanje in razvoj podeželja (projektno delo), se izvaja na sedežu RA Kozjansko, Ulica skladateljev Ipavcev 17, Šentjur, II. nadstropje.

Vodilni partner ima zaposlenih 12 oseb, od katerih sta dve osebi neposredno zaposleni za izvajanje del in nalog povezanih z izvajanjem SLR Od Pohorja do Bohorja. Z svojo multidisciplinarnostjo in različnimi delovnimi področji celoten javni zavod zagotavlja sinergijske učinke na področju svojega delovanja, saj pokriva tako področje razvoja, delovanja LAS, turizma, podpornega okolja za podjetništvo, delo z mladimi ter vseživljenjskega učenja.

V svoji preko 20 letni zgodovini je RA Kozjansko izvedel veliko različnih projektov, ki so bili financirani z različnimi programi, predvsem pa je izvajal projekte:

- Programa Interreg Slovenija–Hrvaška
- Programa Interreg Slovenija–Avstrija
- Programa Inverreg Central Europe
- Programa Interreg Alpine Space
- ERASMUS+ programov
- in večje število nacionalnih programov in projektov.

V zadnjem obdobju smo se osredotočili predvsem na projekte socialnih inovacij, socialnega podjetništva ter razvoja različnih izobraževalnih programov za razvoj podeželja.

## **7.2. Opis sistema spremljanja in vrednotenja SLR**

Na podlagi člena 33 2(e) in (f) Uredbe 2021/1060/EU sta nalogi LAS tudi »spremljanje napredka pri doseganju ciljev strategije« in »vrednotenje izvajanja strategije«.

Spremljanje je neprekinjen proces preverjanja vsebine programa in doseganja izhodnih parametrov (output) za uporabnike, ki se odvija med izvajanjem posameznega programa z namenom, da se prilagodijo vsa morebitna odstopanja od opredeljenih operativnih ciljev.

Vrednotenje je sistematična in objektivna ocena projekta, programa ali politike na vsebinski ravni, na ravni izvajanja in doseženih rezultatov. Z vrednotenjem se pridobi zanesljive in koristne informacije, ki se vključijo v proces odločanja, tako na strani izvajalcev kot tudi uporabnikov. Z vrednotenjem tudi merimo dosežke na ravni aktivnosti, politike ali programov.

Vrednotenje zagotavlja odgovornost in preglednost, saj pokaže ustreznost, uspešnost, učinkovitost, rezultate in vplive. Pokaže tudi prispevek pristopa LEADER/CLLD k nacionalnim/regionalnim in EU ciljem ter dodano vrednost pristopa LEADER/CLLD.

Namen vrednotenja je tudi spoznati, kaj pri samem pristopu deluje in kaj ne, izboljšati zasnovo in izvajanje pristopa, zagotoviti pravilno uporabo metode LEADER ter ozaveščati o dodani vrednosti pristopa LEADER/CLLD.

Vrednotenje na ravni LAS Od Pohorja do Bohorja se bo izvajalo kot:

- samoocenjevanje: izvajajo organi LAS, ki so vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR in drugih dejavnosti LAS (npr. sodelovanje in animacija). Podlaga so podatki o spremljanju in ugotovitve na podlagi participativne kvalitativne ocene;
- vrednotenje: izvajajo neodvisni organi, ki niso vključeni ali odgovorni za načrtovanje in izvajanje SLR ali nobene druge dejavnosti LAS. Izvaja se na podlagi podatkov o spremljanju in drugih kvantitativnih podatkov ter informacij, ki sestavljajo kvalitativne raziskave, vključno s participativnim pristopom;
- kombinacija samoocenjevanja in vrednotenja.

Za ESRR bo potrebno upoštevati navodila in predpise OU ESRR. Za sklad EKSRP se bo vsebine spremljanja potrebne za sklad EKSRP dopolnjevalo v dodatnih navodilih za sklad EKSRP. Sistem spremljanja EKSRP bo temeljil na Izvedbeni uredbi Komisije (EU)2022/1475 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta glede vrednotenja strateških načrtov SKP ter zagotavljanja informacij za namene spremljanja in vrednotenja.

LAS bo tako vzpostavil sistem spremljanja in vrednotenja ter zagotovil vse potrebne informacije za omogočanje spremljanja in vrednotenja posameznega programa. LAS bo spremljal izvajanje projektov in o tem poročati organom upravljanja LAS.

Vrednotenje SLR je naloga LAS, ta pa lahko to nalogo opravi sam ali jo prenese na zunanjega izvajalca.

## **7.3. Opis nalog, odgovornosti in postopkov sprejemanja odločitev organov LAS**

Organi LAS so:

- Skupščina LAS,
- Upravni odbor LAS,
- Predsednik LAS,
- Nadzorni organ LAS,
- Ocenjevalna komisija LAS,
- Svet županov LAS,
- Razvojni organ LAS.

Člana kolektivnega organa, razen člana Ocenjevalne komisije, lahko na seji organa zastopa pooblaščenec, ki pred začetkom seje predsedniku organa predloži pisno pooblastilo.

Pri odločanju v LAS nima nobena posamezna interesna skupina, kot so opredeljene v tretjem odstavku 6. člena Pogodbe o nadaljevanju delovanja Lokalne akcijske skupine Od Pohorja do Bohorja, nadzora nad odločanjem, in pri odločanju več kot 49% glasov.

Seje kolektivnih organov LAS se lahko izvedejo s srečanjem članov v živo, dopisno ali z uporabo komunikacijskih tehnologij ob smiselni uporabi pravil, ki veljajo za sejo s srečanjem v živo.

### **Izogibanje nasprotju interesov**

Član se je dolžan izogibati dejanskemu ali možnemu nasprotju interesov in mora storiti vse, da se mu izogne.

Nasprotje interesov predstavljajo okoliščine, v katerih interes člana vpliva ali ustvarja videz, da vpliva, na nepristransko in objektivno opravljanje njegovih nalog. Interes člana LAS pomeni premoženjsko ali nepremoženjsko korist zanj, za njegove družinske člane in za druge fizične ali pravne osebe, s katerimi ima ali je imel on ali njegov družinski član osebne, poslovne ali politične stike. To se ne nanaša na glasovanje na volitvah.

Predsednik, Podpredsednik ali član kolektivnega organa LAS (skupščina, upravni odbor ali nadzorni odbor) mora takoj prenehati s svojim delom, ko ugotovi obstoj okoliščin nasprotja interesov in takoj obvestiti organ LAS, katerega član je. Ta organ LAS mora čim prej odločiti ali se oseba izloči ali lahko ta oseba nadaljuje z delom. Pri tej odločitvi ta oseba ne sme sodelovati. Odločitev tega organa LAS je dokončna.

Če kolektivni organ LAS (skupščina, upravni odbor ali nadzorni odbor) odloči, da bo oseba kljub nasprotju interesov nadaljevala z delom, ji mora podati obvezujoče obrazložene usmeritve za ravnanje in odločanje, pri čemer mora zasledovati javni interes oziroma interese in cilje LAS.

Če obstaja sum, da je pri ravnanju Predsednika, Podpredsednika ali člana kolektivnega organa LAS obstajalo dejansko nasprotje interesov lahko kdorkoli v roku 30 dni od tega ravnanja poda prijavo na Skupščino, ki odloči o morebitnem obstoju nasprotja interesov. Odločitev Skupščine je dokončna.

V primeru, da Skupščina na podlagi postopka iz določbe petega odstavka 11. člena Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja ugotovi, da je prišlo do nasprotja interesov, mora določiti tudi postopek odprave nepravilnosti.

Oseba, ki se v nasprotju z določbo tretjega odstavka 11. člena Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja ne izloči iz svojega dela in o tem ne obvesti organa LAS, je odgovorna za škodo, ki LAS pri tem nastane.

### **Skupščina LAS**

Skupščina LAS je najvišji organ in jo sestavljajo vsi člani LAS.

Skupščina LAS se sklicuje najmanj enkrat letno. Sklicuje jo Upravni odbor LAS na lastno pobudo ali na zahtevo vodilnega partnerja LAS ali na zahtevo najmanj tretjine članov LAS. Vabilo na sejo skupščine z dnevnim redom mora biti članom odposlano po elektronski pošti najmanj 7 (sedem) koledarskih dni pred sklicem Skupščine.

Skupščina je sklepčna, če ji prisostvuje več kot polovica članov LAS. Če Skupščina ni sklepčna, se zasedanje odloži za 30 minut. Po preteku tega časa je Skupščina sklepčna, ne glede na število navzočih članov, če so bili člani na to posebej opozorjeni v vabilu, in če so bili člani pravilno vabljeni na sejo.

Vsak član LAS ima na Skupščini en glas.

Odločitve na Skupščini se sprejemajo z večino glasov prisotnih članov, razen odločitev, s katerimi se članom LAS nalagajo finančne in druge obveznosti; za sprejem takšnih odločitev je potrebna odločitev, ki se sprejme z 2/3 večino prisotnih članov Skupščine LAS.



O poteku Skupščine LAS se vodi zapisnik, ki ga podpišeta predsedujoči in zapisnikar.

V skladu z določbami tega člena se lahko način sklica in poteka ter odločanja na Skupščini podrobneje definira v poslovniku o delu Skupščine LAS.

Skupščina LAS ima naslednje naloge:

- potrjuje dokument Strategija lokalnega razvoja, njegove spremembe in dopolnitve ter sprejema ukrepe za njegovo izvedbo,
- obravnava in sprejema letni program dela LAS,
- obravnava in sprejema letno poročilo o izvajanju SLR,
- potrdi operacije, ki jih bo izvajal LAS,
- imenuje in razrešuje člane Upravnega odbora LAS, člane Nadzornega odbora LAS ter Predsednika LAS in podpredsednika LAS,
- izbere vodilnega partnerja LAS,
- odloča o ugovorih in pritožbah zoper sklepe Upravnega odbora LAS,
- potrdi pravila delovanja LAS in druge potrebne pravno formalne dokumente LAS,
- odloča o drugih, s Pogodbo o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja in drugimi pravnimi akti določenih zadevah, pomembnih za delovanje LAS,
- odloča o višini letne članarine LAS,
- lahko razreši člana Upravnega odbora, če se ta v obdobju dveh let ne udeleži več kot polovice sej Upravnega odbora,
- dokončno odloča o izključitvi člana iz LAS.

### **Upravni odbor LAS**

Upravni odbor LAS je strokovni in izvedbeni organ in šteje 9 članov, ki ga sestavljajo:

- 3 predstavniki javnega sektorja,
- 3 predstavniki ekonomskega sektorja,
- 3 predstavniki zasebnega sektorja.

Člane Upravnega odbora LAS voli in razrešuje Skupščina LAS.

Potrebno je zagotoviti, da ima vsaka občina, ki je članica LAS, v Upravnem odboru enega člana z območja posamezne občine.

Člani Upravnega odbora LAS se izvolijo za štiri letno mandatno obdobje in so lahko po izteku mandata ponovno izvoljeni.

Seje Upravnega odbora LAS sklicuje predsednik le tega. V primeru njegove odsotnosti pa sklicuje seje Upravnega odbora podpredsednik. Predsednik Upravnega odbora LAS sklicuje seje Upravnega odbora na lastno pobudo, na predlog vodilnega partnerja LAS ali na zahtevo vsaj ene tretjine članov Upravnega odbora.

V primeru sklica seje na zahtevo članov Upravnega odbora LAS je potrebno na predsednika Upravnega odbora nasloviti pisno zahtevo za sklic seje, navesti razloge za sklic ter zadeve, o katerih naj bi Upravni odbor odločal.

Upravni odbor LAS je sklepčen, če so na seji zastopani vsi sektorji (javni, ekonomski in zasebni) z najmanj enim predstavnikom in je na seji prisotnih več kot polovica članov organa. Vsak član Upravnega odbora LAS ima en glas. Upravni odbor odloča z navadno večino glasov prisotnih članov, pri čemer je potrebno upoštevati, da na ravni odločanja nima noben sektor več kot 49 % glasovalnih pravic. O odločitvah Upravnega odbora se izdajajo sklepi v pisni obliki, ki jih podpišeta predsednik Upravnega odbora in zapisnikar. Po določbi člena 31.2(b) Uredbe 2021/1060/EU morajo najmanj 50% glasov prispevati partnerji, ki niso javni organi.

Glavna naloga Upravnega odbora je, da organizira delo LAS in uresničuje program dela in sklepe, ki so bili sprejeti na skupščini LAS.

Ostale naloge Upravnega odbora LAS so:

- skrbi za učinkovito delovanje LAS, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov z veljavno zakonodajo,
- sklicuje skupščino LAS,
- izvršuje odločitve in sklepe skupščine LAS,
- pripravi pogodbo z vodilnim partnerjem LAS,
- sprejme letni načrt aktivnosti LAS in ga po prejemu soglasja Nadzornega odbora da v potrditev Skupščini,
- imenuje in razrešuje Ocenjevalno komisijo LAS,
- sprejema merila za izbor operacij,
- oblikuje in pripravi vsebino javnega poziva,
- potrjuje operacije na podlagi poročila Ocenjevalne komisije LAS,
- predlaga operacije, ki jih bo izvajal LAS,
- obvesti skupščino LAS o izbranih operacijah,
- pripravi pogodbe z upravičenci,
- odloča o vseh ostalih vprašanjih, ki niso v pristojnosti skupščine LAS,
- odloča o izključitvi posameznega člana, zaradi utemeljenih razlogov,
- sprejema pravila delovanja LAS in druge potrebne pravno formalne dokumente, s katerimi se ureja delovanje LAS in pooblastila ter naloge vodilnega partnerja,
- sprejema in potrjuje poročilo Nadzornega odbora LAS,
- obravnava in potrjuje poročilo o delu ter finančno poročilo, ki ga pripravi vodilni partner LAS,
- izvaja projekte sodelovanja (za izvajanje projektov sodelovanja lahko pooblasti vodilnega partnerja LAS),
- izvaja evalvacijo rezultatov izbranih projektov in programov,
- aktivno sodeluje z drugimi razvojnimi organi v regiji,
- aktivno sodeluje z drugimi LAS (v Sloveniji in EU prostoru) in se vključuje v evropsko mrežo LAS,
- aktivno se vključuje v delovanje Društva za razvoj slovenskega podeželja,
- obravnava druge zadeve, ki so pomembne za razvoj območja,
- odloča o drugih, s Pogodbo o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja ali s sklepi skupščine LAS določenih zadevah.

### **Predsednik Upravnega odbora LAS**

Predsednik Upravnega odbora LAS, ki je hkrati predsednik LAS, je pooblaščen predstavnik LAS in predstavlja ter zastopa LAS v razmerju do tretjih oseb. Podpisuje v imenu LAS vse pravno zavezujoče listine in dokumente. V času njegove odsotnosti ali zadržanosti opravlja to funkcijo podpredsednik LAS.

Glavne naloge predsednika so, da:

- sklicuje in vodi seje Upravnega odbora LAS in Skupščine LAS,
- skrbi za izvajanje sklepov Upravnega odbora LAS,
- podpisuje pogodbe in druge dokumente, ki jih pripravi Upravni odbor LAS.

Predsednik lahko na podlagi pisnega pooblastila del svojih nalog prenese na vodilnega partnerja LAS.

### **Nadzorni organ LAS**

Nadzorni organ LAS nadzoruje in spremlja delo vseh organov LAS, zlasti pa celotno gospodarsko, finančno in materialno poslovanje. Nadzorni organ LAS je za svoje delo odgovoren skupščini LAS, njegove pristojnosti pa so:

- prisostvovanje zboru članov skupščine LAS, sejam Upravnega odbora LAS ter njihovih delovnih teles in imeti na razpolago vsa gradiva,
- obravnava in daje soglasje k predlogu letnega načrta aktivnosti, ki ga pripravi Upravni odbor LAS.

Nadzorni organ LAS šteje 3 člane – vključeni predstavniki iz vsakega sektorja (javni, zasebni, ekonomski).

Član Nadzornega organa LAS ne more biti član Upravnega odbora LAS, član Ocenjevalne komisije LAS, ter predstavnik oz. delavec vodilnega partnerja LAS.

Prvo sejo Nadzornega organa LAS skliče odgovorna oseba vodilnega partnerja najkasneje v roku 30 dni od imenovanja članov Nadzornega organa LAS. Člani organa na prvi seji izmed sebe izvolijo predsednika. Člani Nadzornega organa LAS so imenovani za obdobje štirih let, z možnostjo ponovnega imenovanja.

Nadzorni organ sprejema odločitve z večino glasov. Vsak član ima en glas.

### **Ocenjevalna komisija LAS**

Ocenjevalna komisija LAS šteje 5 članov, ki med sabo izvolijo predsednika. Člane ocenjevalne komisije imenuje Upravni odbor, imeti morajo strokovne reference, zlasti na področju upravljanja projektov.

Člani komisije se sestanejo po izteku javnega poziva za nabor projektnih predlogov za uresničevanje SLR.

Glavne naloge so:

- preveri vsebinsko ustreznost prejetih vlog na javni poziv LAS, jih ocenjuje, ter preverja zmogljivosti predlagateljev projektov za njihovo izvedbo,
- oceni in izbere prejete vloge oziroma prijave,
- pripravi poročilo za Upravni odbor LAS o vlogah in izboru operacij.

Ocenjevalna komisija lahko pooblasti predsednika Ocenjevalne komisije in/ali predstavnika Vodilnega partnerja, da preveri administrativno ustreznost vlog in prilog, ki sestavljajo vloge na javni poziv LAS.

Delo ocenjevalne komisije ureja Pravilnik o delu ocenjevalne komisije LAS.

### **Svet županov LAS**

Svet županov LAS sestavljajo župani občin, vključenih v LAS.

Naloga Sveta županov LAS je obravnava letnega poročila LAS ter plana dela LAS. Lahko daje pobude in predloge za razvoj podeželja ter obravnava druge zadeve, ki so pomembne za razvoj podeželja.

Svet županov LAS obravnava tudi letni finančni plan sofinanciranja vodenja in animacije LAS, kar se podrobneje uredi v Pogodbi o sofinanciranju LAS.

Svetu županov LAS predseduje župan posamezne občine LAS, ki prevzame predsedovanje za obdobje enega (1) leta. Na prvi seji Sveta županov LAS le ti izmed sebe izvolijo predsednika ter s sklepom določijo vrstni red naslednjih predsedovanj.

Sejo Sveta županov LAS vodi predsedujoči Sveta oz. njegov pooblaščenec. Na seje so lahko vabljeni tudi drugi sodelujoči (predstavniki občin, RA Kozjansko, itd.). Predlog dnevnega reda Sveta pripravi sklicatelj srečanja. Predlog dnevnega reda lahko predlagajo tudi vsi ostali oz. se ga lahko po potrebi na seji razširi in dopolni.

Strokovno in administrativno podporo Svetu županov LAS zagotavlja vodilni partner v sodelovanju s strokovnimi službami sodelujočih občin.

Odločitve Svet sprejema načeloma soglasno. V kolikor soglasja ni mogoče doseči, velja pravilo, da ima vsaka občina 1 glas in se odločitev sprejme z večino glasov.

### **Razvojni organ LAS**

Razvojni organ LAS sestavljajo strokovni sodelavci občin, in sicer iz vsake občine en predstavnik, ki ga predlaga župan.

Naloga Razvojnega organa LAS je zagotavljanje strokovne podpore LAS, obravnavanje plana dela LAS, letnega poročila LAS in drugih zadev, ki so pomembne za razvoj podeželja, ter dajanje pobud in predlogov za razvoj podeželja.

Seje Razvojnega organa LAS sklicuje Vodilni partner LAS na lastno pobudo ali na pobudo člana Razvojnega organa LAS.

### **Vodilni partner LAS in finančno poslovanje LAS**

Skupščina LAS imenuje vodilnega partnerja LAS z namenom zagotavljanja administrativne podpore delovanju LAS in z namenom zagotavljanja učinkovitega servisa, ki bo med izvajanjem ukrepov iz programa CLLD pomagal članom vseh treh sektorjev pri zagotavljanju pogojev za pridobivanje sredstev.

Naloge vodilnega partnerja:

- zastopa LAS v upravnih in finančnih zadevah;
- upravlja transakcijski račun LAS in
- opravlja vse druge naloge, ki izhajajo iz pogodbe med LAS in vodilnim partnerjem.

Vodilni partner mora biti kadrovsko, finančno in upravno sposoben voditi LAS. Zagotoviti mora operativno delovanje.

Med LAS in vodilnim partnerjem mora biti vzpostavljeno pogodbeno razmerje, iz katerega izhaja tudi obseg nalog in finančno ovrednotenje.

Za nakazilo finančnih sredstev iz naslova te uredbe mora za LAS zagotoviti ločen transakcijski račun.

Vzpostavljen mora imeti ločen računovodski sistem ali ustrezne računovodske kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa.

Zagotoviti mora preglednost svojega delovanja in zagotoviti sledljivost in nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev.

LAS bo vodilnemu partnerju povrnil dejanske stroške, ki mu bodo nastali pri opravljanju nalog za LAS, kot jih določajo predpisi s področja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost oziroma morebitni drugi predpisi.

Viri financiranja nalog vodilnega partnerja so program LEADER, CLLD, prispevek občin za delovanje LAS in članarina.

Ocenjena vrednost vseh nalog, ki jih bo vodilni partner opravil za LAS, znaša do 20 % višine prispevka evropskih skladov za izvajanje strategije lokalnega razvoja za programsko obdobje do leta 2027.

Ocenjena vrednost nalog za pripravo strategije lokalnega razvoja za programsko obdobje do leta 2027 znaša 25.000,00 €.

Ocenjene vrednosti nalog iz desetega in enajstega odstavka 22. člena Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja se lahko zaradi sprememb predpisov glede upravičenih stroškov delovanja LAS spremenijo brez spremembe te pogodbe.

Vrednosti vseh nalog v skladu z desetim, enajstim in dvanajstim odstavkom 22. člena Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja se podrobneje določijo v Aneksu k Pogodbi o nalogah vodilnega partnerja pri Lokalni akcijski skupini »Od Pohorja do Bohorja«.

LAS vodilnemu partnerju povrne stroške na podlagi izdanega zahtevka za povrnitev stroškov. Vodilni partner k zahtevku priloži poročilo o opravljenih nalogah in specifikacijo stroškov.

LAS lahko v celoti ali delno zavrne zahtevek vodilnega partnerja za povrnitev stroškov ali zahteva vračilo že plačanih stroškov, če ugotovi, da je vodilni partner kršil pogodbo oziroma predpise v zvezi z izvajanjem Pogodbe o nadaljevanju delovanja LAS Od Pohorja do Bohorja..

## **8. PRILOGE SLR**

- **Priloga: osnovni podatki o LAS in finančni načrt, vključno s finančno razdelitvijo po skladih**